

**PROJEKTIOPPIMISEN HYÖDYT
MIKROYRITTÄJÄLLE**
**”Pittää aina miettiä se oma aika ja
että mihin kaikkeen sitä pystyy”**

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

MATKAILUN KOULUTUSOHJELMA

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA
Matkailun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**PROJEKTIOPPIMISEN HYÖDYT MIKROYRITTÄJÄLLE
”Pittää aina miettiä se oma aika ja
että mihin kaikkeen sitä pystyy”**

Leila Rautio

2011

Toimeksiantaja Oppiva Matkailu – hanke Tarja Tammia

Ohjaaja Marja Tolonen-Martikainen

Hyväksytty _____ 2011 _____

Tekijä	Leila Rautio	Vuosi	2011
Toimeksiantaja Työn nimi	Oppiva Matkailu – hanke, Tarja Tammia Projektioppimisen hyödyt mikroyrittäjälle, ”Pittää aina mieltä se oma aika ja että mihin kaikkeen sitä pystyy”		
Sivu- ja liitemäärä	53+6		

Opinnäytetyössä oli tavoitteena selvittää matkailualan mikroyrittäjien odotuksia ja ajatuksia projektitoteutuksista ja kehittää työvälineeksi toimeksiannon selvityslomake. Olennaisena osana oli selvittää, mitä hyötyjä toimeksiantajat kokivat saaneen arkeensa opiskelijoiden tekemästä työstä tuotekehitysprojektissa. Tuoreiden kokemusten perusteella yrittäjät pystyivät kertomaan kehittäviä elementtejä ohjaustyöhön. Haastatteluissa nousseiden tulosten perusteella InnoAkatemian työvälineeksi luotu Toimeksiantojen selvityslomake on tulevaisuudessa yhtenä apuna, kun toimeksiantaja ja InnoAkatemian valmentaja käyvät keskustelua tulevasta käytännön työstä. Sama selvityslomake käy myös ohjaajalle ja opiskelijalle työn aloituksessa. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja, Oppiva matkailu-hanke, tulee hyötymään yhtenäisestä lomakkeesta tulevissa käytännön opinnoissa.

Orienteatioperusta on projektioppiminen ja työelämäläheinen oppiminen. Teoriaosassa on kerrottu näiden lisäksi, mitä vaatimuksia ammattikorkeakouluopinnoilla on, avattu tuotekehityksellisiä seikkoja sekä mikroyrittäjän arkea. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa aineisto hankittiin kolmella teemahaastattelulla. Haastateltavat valikoituivat kuudesta erilaisesta toimeksiantajasta kolmeen maaseutumatkailun mikroyrittäjään. Haastatteluiden jälkeen analyysi tehtiin alkuperäisen teemoituksen mukaan. Haastatteluista nousi muutamia säännönmukaisuuksia, mutta paikoitellen tulokset erosivat toisistaan suuresti.

Tärkeimpänä asiana projektien onnistumiselle voidaan pitää toimeksiannon selkeyttä ja tiedollista antia, näin paras hyöty on kaikille osapuolille. Yrittäjien mukaan yhteistyö on onnistunut hyvin ja kaikkien ennako-odotukset ovat täyttyneet, jopa ylittyneet. Mikroyrittäjät toimivat työssään yksin, mutta taustalla vaikuttava perhe voi olla tiivis yhteisö yrittäjän tukena. Varamiesjärjestelmä olisi hyödyllinen onnistumisen kannalta. Yrittäjät saivat opiskelijaprojektissa konkreettisia hyötyjä, erilaisia tuotteita, ideoita, ja he mainitsivat oppineensa prosessista ja saaneensa uutta intoa työhönsä. Henkilökohtaisen suhteen luominen pienryhmään ja ohjaajaan koettiin tärkeänä. Projektioppimisen prosessi ja roolit (opiskelija, yrittäjä ja ohjaaja) tulisi selventää alussa hyvin epäselvyyksien välttämiseksi.

Avainsanat   projektioppiminen, työelämäläheisyys, InnoAkate-
mia, oppimisprosessi

Author	Leila Rautio	Year	2011
Commissioned by Subject of thesis	Oppiva Matkailu – Learning Tourism, Tarja Tammia Benefits of Project Studies for Micro-entrepreneurs "Always have to think of how much time I have for everything and what I'm able to do"		
Number of pages	53+6		

The aim of this thesis was to clarify tourism micro-entrepreneurs' expectations and thoughts of the implementation of the project study cases and to develop a commission form to be used as a tool. An essential element was to find out what benefits the micro-entrepreneurs felt that they obtained for their everyday business from the work done by students in project studies. Based on recent experiences, the micro-entrepreneurs could inform on elements that improve the work done by the supervisor. As a result, a commission form was made after the interviews. This form will be used in InnoAkademia's coaches' everyday work when the commissioner and the supervisor discuss a coming commission. This same form will be useful also for the coach and students. The commissioner of this thesis, The Learning Tourism Project, will benefit from the unified form in the near future.

In the theoretical section of the thesis, factors related to project learning and learning in working life are discussed. Also requirements of university of applied sciences studies are presented. Research and development issues and micro-entrepreneurs everyday life are also explained. The qualitative research data was collected by three theme interviews. The interviewees, three entrepreneurs of rural tourism, were selected from a total of six entrepreneurs. The analysis was conducted after the theme interviews to the original themes. A few regularities emerged from the interviews, but at some points the results differed greatly.

A clear commission plays an important part in a successful project. The results of the study showed the co-operation was successful and all preliminary expectations for the project study case were fulfilled. Micro-entrepreneurs work alone, although with tight co-operation with their families. So substitute employees should be found to facilitate the work with students. The entrepreneurs mentioned benefits; such as products, ideas and mental support for their work. Personal contacts were mentioned as an important part of the project. The process of project study and different roles should clarify well to avoid any confusion.

Key words project learning, working life orientation, InnoAkademia, learning process

SISÄLTÖ

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO.....	1
1 JOHDANTO	2
2 PROJEKTIOPISKELU JA – OPPIMINEN INNOAKATEMIASSA.....	4
2.1 PROJEKTIOPPIMISEEN LIITTYVÄT KÄSITTEET	4
2.2 TYÖELÄMÄLÄHEISYYS PROJEKTIOPINNOISSA	6
2.3 PROSESSIKUVAUS INNOAKATEMIAN TOIMINTATAVOISTA	10
2.4 OPINTOJAKSOJEN TAVOITTEET	13
2.5 PROJEKTIOPISKELU MAHDOLLISUUTENA	21
2.6 PROJEKTIOPISKELUN HAASTEITA	23
3 TUOTEKEHITYS MIKROYRITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA.....	25
3.1 JATKUVA KEHITYSTYÖ	25
3.2 MIKROYRITTÄJÄN ARKI	27
4 SELVITYS TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA	28
4.1 SELVITYKSEN MENETELMÄ JA KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	28
4.2 HAASTATTELUT JA TEEMAT	29
5 YHTEENVETO TULOKSISTA.....	31
5.1 TAUSTAT JA ODOTUKSET.....	31
5.2 KONKREETTISTEN TUOTOSTEN HYÖDYT	33
5.3 KEHITTÄMISAJATUKSET TOIMEKSIANTAJAN NÄKÖKULMASTA.....	36
5.4 MUITA HUOMIOITA	39
5.5 MISTÄ ON HYVÄT TOIMEKSIANNOT TEHTY?.....	40
6 POHDINTA	45
LÄHTEET.....	49
LIITTEET.....	53

..

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

- Kuvio 1. Projektiopiskelun ja – oppimisen sekä projektityötaitojen käsitteiden väliset suhteet
- Kuvio 2. Projektiopiskelun pedagogiset perustekijät
- Kuvio 3. Työelämätaitojen käsite ja sen lähikäsitteet
- Kuvio 4. Projektioinnit käytännössä InnoAkatemiassa
- Kuvio 5. Yritysyhteistyössä olleiden opintojakson koodit ja nimet
- Kuvio 6. Opintojakson toimeksiantajat, yhteyshenkilöt ja alustavat toimeksiannot
- Kuvio 7. Pienryhmien tarkennetut toimeksiannot

Taulukko 1. Toimeksiannot opiskelijan opintosuoritusotteella

1 JOHDANTO

Opiskelijat tekevät vuosittain projektiopintoja ja kehittämisprojekteja yhtenä osana Rovaniemen ammattikorkeakoulun restonomiopintoja vähintään viiden opintopisteen verran. Usein he saavat idean työlleen sähköpostilla välitetyn rekrytointi-ilmoituksen kautta. Toimeksiantaja on yhteistyössä InnoAkatemian valmentajan kanssa käynyt keskustelun, jossa on selvitetty pääraameja tulevaan opiskelijan työhön. Toimeksianto ja toimeksiantaja esittävät isoa roolia työelämäläheisessä oppimisessa ohjaten opiskelua vahvasti tavoitteiden suuntaan.

Olen toiminut projektiopintojen ohjaajana ja projektiopintojen koordinaattorina Matkailualan tutkimus ja koulutusinstituutin MTI kampuksella InnoAkatemiasa. InnoAkademia on Rovaniemen ammattikorkeakoulun RAMKin yksi oppimisympäristö, missä opiskelijat voivat suorittaa esimerkiksi käytännön opintojaan. InnoAkademia on yrityksille paikka, mihin he voivat ottaa yhteyttä. Aiemmin ohjaamani projektiopinnot ovat olleet melko itsenäisiä opiskelijan suorittamia opintoja RAMKissa. Vuoden 2008 aloitetussa uudistetussa opetussuunnitelmassa toteutustapa projektiopintojen osalta oli erilainen entiseen verrattuna, se oli jaksotettu lukujärjestykseen. Opinnäytetyöni kohde on juuri näissä toteutuksissa. Ryhdyin pohtimaan toimeksiantajien saamia kokemuksia ja hyötyjä ja huomaisin, että asiaa ei ole kovin paljon suoranaisesti tutkittu. Työelämäyhteyksiä on selvitetty kirjallisuudessa, mutta ruohonjuuritason työ, mitä opiskelijat yhteistyössä toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa tekevät, on dokumentoitu vähemmän.

Aiempia tutkimuksia aiheesta on muutamia. Mäkelä (1997) on selvittänyt projektityöskentelyä oppimismenetelmänä. Vesterinen väitöskirjassaan (2001) on avannut projektioppimista ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja opettajien kannalta yleisesti. Pehkonen (2001) on kirjoittanut projektityöskentelyn käsitteellistä viitekehystä lähinnä kirjallisuuden pohjalta. Koivumäki on selvittänyt lisensiaattityössään sosiaali- ja terveystieteiden projektityöskentelyä aikuisopiskelijoiden ja työelämän kannalta. (Koivumäki 2002, 19.) Itse olen tehnyt vuonna 2010 Lapin Yliopistolla kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon

liittyvän kandidaatin tutkielman, ja siinä pohdin projektioppimisen vahvistavaa vaikutusta restonomin ammattitaitoon.

Työelämäyhteys on tärkeä elementti projektiopinnoissa. Olen pohtinut, saako toimeksiantaja toivomaansa hyötyä arkeensa työelämäläheisistä opinnoista. Tärkeää on myös selvittää, miten yrittäjät kokevat oppilaitosyhteistyön ja millaisia odotuksia ja toiveita heillä on. Luonnollisesti on tärkeää selvittää, mitä toimeksiantajat toivovat tulevaisuudessa opiskelijoilta ja ohjaajilta. Työelämäyhteys on tärkeä osa tulevaisuudessa ja näin siihen tulisi olla selviä työkaluja ja ohjeita. Tämän työn tueksi otin tavoitteeksi laatia toimeksiannon selvityslomakkeen ohjauksen työkaluksi.

Matkailualalla ovat mikroyritykset melko tyypillisiä, ja olen valinnut tutkimuksen kohteiksi kolme mikroyrittäjää maaseutumatkailun piiristä. Mikroyrittäjällä tarkoitan yritystä missä on alle kymmenen työntekijää ja liikevaihto tai tase tulee olla alle kaksi miljoonaa € (Europa EUVL 2007). Laadullisen tutkimuksen kriteerit täytyivät, ja päädyin teemahaastattelemaan yrittäjät. Analysoin aineiston alkuperäisten teemojen mukaisesti. Työni tietoperusta on projektioppiminen ja työelämäläheisyys. Käsittelen työssäni myös mikroyrittäjien näkökulmaa tuotekehityksen piirissä ja mikroyrittäjän arkea.

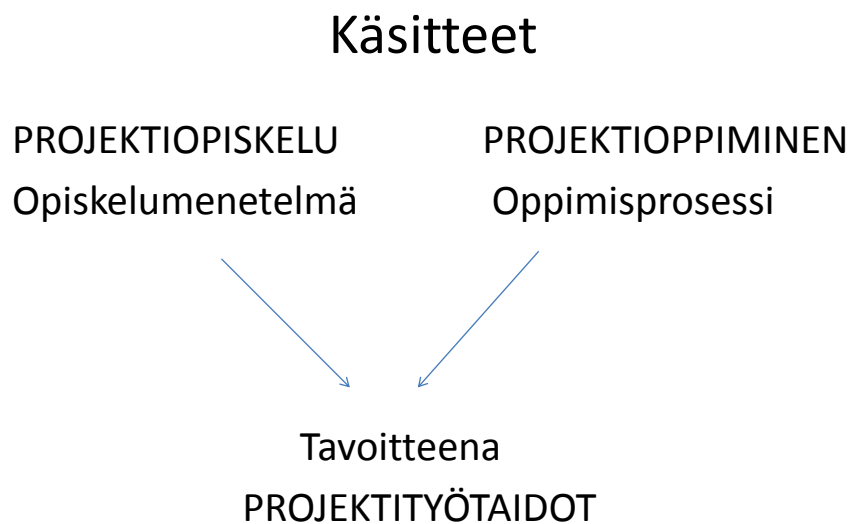
Sain Oppivan Matkailu–hankkeen toimeksiantajaksi ja projektipäällikkö Tarja Tammia on ilmaissut kiinnostuksensa opinnäytetyöhöni. Hankkeen tarkoitus on saada aikaa hyviä toimintatapoja matkailualalle esimerkiksi yritys yhteistyöhön ja eri koulutusasteiden väliseen yhteistyöhön. Yhdennukainen työ toimeksiantojen kanssa on myös hankkeen etu. InnoAkatemian kautta on ryhdytty koulutusaloja yhdistävään yhteistyöhön projektiopintojen osalta.

2 PROJEKTIOPISKELU JA – OPPIMINEN INNOAKATEMIASSA

2.1 Projektioppimiseen liittyvät käsitteet

Projektioppimisella tarkoitetaan suhteellisen pitkäkestoista, mielekkäiden ongelmien ympärille rakentuvaa prosessia, joka integroi eri tieteen- tai tiedonalojen käsityksiä ja käsitteitä. Oppimisessa pyritään, että ongelmat tai kehittämistehtävät ovat mahdollisimman todellisia. Projektiopiskelu on opiskelun ja oppimisen muotoa, se on menetelmä missä teoriaa ja käytäntöä yhdistetään. Tavoitteena on oppia projektityötaitoja eli projektityömenetelmän osaamista, mitä työelämässä arvostetaan. (Vesterinen 2001, 14–15; kuvio 1.)

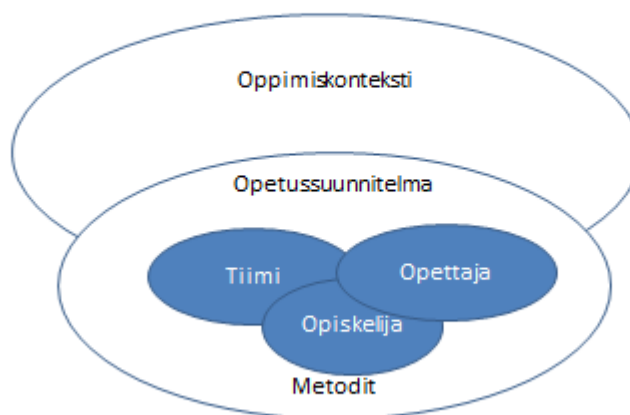
Kuvio 1. Projektiopiskelun ja – oppimisen sekä projektityötaitojen käsitteiden väliset suhteet (Vesterinen 2001, 15)

Projektioppimisen ydinajatuksena on, että oppiminen tapahtuu ammattialalla olevien haasteiden ja tarpeiden parissa, joissa korostuvat asiakaslähtöinen suunnittelu ja toiminta. Teorian ja käytännön yhdistäminen on myös olennaisen tärkeä asia. Työskentelyssä pyritään toimimaan erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutuksessa niin projektiryhmässä toimivien opiskelijoiden kuin työelämän kanssa. (Keltaniemi-Koski 2004, 13.) Prittisen (2000, 14–15) mukaan projektissa ei opita pelkästään siitä kontekstista mitä projekti käsittelee, vaan opiskelijat hakevat tietoa paljon laajemmalta alalta. Tyypillistä konstruktivistiselta tieto ja oppimiskäsitykseltä on, että oppija itse konstruoi eli käsittelee

tietoa, havainnoi sitä, antaa merkityksiä asioille aiempien tietojensa pohjalta (Rauste-von Wright–von Wright–Soini 2003, 20). Koivumäen (2002, 35) mukaan projektiopiskelussa yhdistyvät verkosto-oppiminen, kokemuksellinen, kontekstuaalinen eli tilannesidonnainen ja mahdollisimman aidossa ympäristössä tapahtuvaa oppimista, ongelma-perustainen sekä toimintaoppiminen. Tyypillistä on asiantuntijuuden jakaminen itseohjautuvissa ryhmissä, heidän oman oppimisprosessinsa mukaan. Muutoksen tavoittelu yksilössä, yhteisössä sekä organisaatiossa on yksi projektiopiskelun tavoite.

Ammattikorkeakoululaissa (9.5.2003/351, 5§) ammattikorkeakoulut veloitetaan tekemään yhteistyötä toimintaympäristön kanssa erityisesti omalla alueellaan yritysten ja muiden oppilaitosten kanssa. Sitäkin asiaa silmällä pitäen, projektiopiskelulla voidaan helposti tavoittaa monenlaisia yrityksiä. Opetusministeriön Koulutus ja kehittämissuunnitelman 2007–2012 yksi painopistealue on, että osaavan työvoiman varmistaminen tulee taata. Siinä painotetaan muun muassa, että koulutuksen järjestäjältä edellytetään aktiivista roolia työelämän osaamistarpeiden huomioon ottamisessa ja alueiden kehittämisessä huomioiden pienet ja keskisuuret yritykset.

Opetusministeriön (2007, 24–25) mukaan koulutusten tavoitteissa on, että korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta tulee vahvistaa siten, että opiskelija voi jo opintojensa aikana orientoitua tuleviin työtehtäviin. Opetus ja kulttuuriministeriön (2011, 1–2) laatimassa AMK-opintojen suuntaviivoissa painotetaan monia asioita. Ammattikorkeakouluopintoihin luodaan monenlaista painetta ja osaavan työvoiman tuottamiseen kiinnitetään huomiota. Ammattikorkeakoulujen karta tulee harvenemaan tulevina vuosina ja vain osa oppilaitoksista tulee selviytymään kamppailussa. Tärkeää onkin havaita omassa oppilaitoksessa hyvät ja laadukkaat, mutta myös kehitettävät asiat. Ammattikorkeakouluopinnoissa painotus on ammatillisuudessa ja korkeakoulutuksessa. Kuviossa 2 selvennän oppimiseen liittyviä seikkoja ja myös sitä maailmaa missä opiskelija on käytännössä opiskellessaan ja ollessaan töissä.

Kuvio 2. Projektioiskelun pedagogiset perustekijät (Vesterinen 2002, 72)

Oppimiskontekstilla tarkoitetaan sitä todellisuutta missä opiskelija toimii, opiskelua, työtä, ja se luo kehyksen opiskelulle. Opetussuunnitelma tuo opiskelun tavoitteet ja päämäärät. Opettaja valikoi näistä tarpeelliset tiedot ja taidot, mitä ryhtyy opettamaan tai mihin ryhtyy ohjaamaan. Tiimi on se opiskelijaryhmä, joka ryhtyy toteuttamaan opiskelua, esimerkiksi projektin toteutusta. Opiskelija itse on vastuussa oppimisestaan. Metodi voisi tässä tapauksessa olla projektioppiminen.

2.2 Työelämäläheisyys projektioinnoissa

Koivumäki (2002, 29, 35) kiteyttää, että toiminta, kokemus, konteksti ja ongelmanratkaisu yhdistyvät yksin toteuttavan opiskelijan tai pienryhmän projektioiskelussa. Projektioiskelu on yksi ammattikorkeakoulun tapa toimia yhteistyössä työelämän kanssa. Avoin ilmapiiri, käytännönläheisyys ja tieteellisyys yhdistyvät, kun ongelmaa ryhdytään ratkaisemaan yksissä tuumin. Esimerkkinä palkittu Laurean ammattikorkeakoulu tekee opetuksessa vahvaa yhteistyötä elinkeinon kanssa. Useissa opintojaksojen toteutussuunnitelmissa on toteutustapana projektioiskelu. (Laurea ammattikorkeakoulu 2010.) Se-

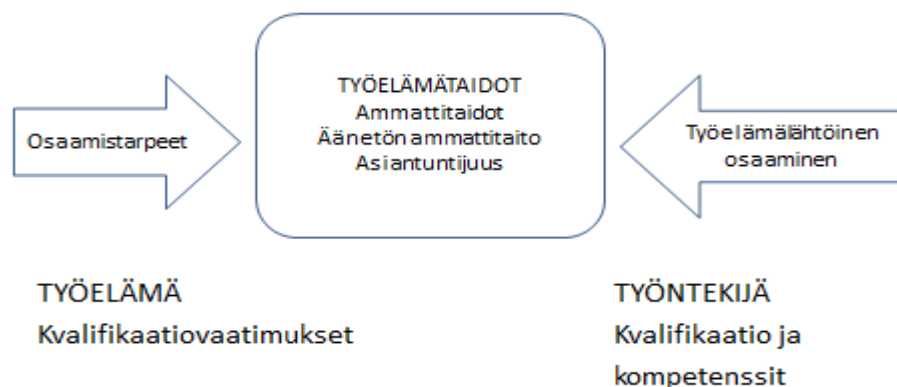
hän on hyvin luonnollinen toteutustapa, kun ajatellaan ammattia ja siihen kasvamista.

Salosen (2010, 16) mukaan ammattikorkeakouluissa annettava opetus ei voi olla pelkästään työelämälähtöistä, työelämän tarpeista lähtevää opetusta, vaan sen pikemminkin tulisi olla työelämäläheistä. Hän on määrittänyt työelämälähtöisen opetuksen, että opetus perustuu työelämään kokonaan. Ammattikorkeakoulussa oppiminen tapahtuu koulutuksen ja työn rajapinnoilla ja siihen olisi hyvä pyrkiä esimerkiksi projektiopinnoilla. Työelämäläheisyys tulee nähdä molemminpuolisena osaamisen ja tiedon siirtona, joka vaatii vuorovaikutusta ammattikorkeakoulun ja työelämän välille. Yhteistyön kehittymiselle ja jatkuvuudelle on olennaisinta se, että kumpikin osapuoli kokee hyötyvänsä yhteistyöstä. (Salonen 2010, 54.) Kallioinen (2009, 107) lisää, että ai-dot työelämän organisaatiot ja tilanteet tukevat työelämäläheistä oppimista. Se merkitsee aktiivista kumppanuutta työelämänedustajien kanssa ja osallistaa opiskelijat jo opiskeluaikana organisaatioiden arjen toimintaa. Opettajat toimivat varmistajina ja ohjaajina opiskelijoiden asiantuntijuuden kasvussa yhdessä työelämäkumppaneiden kanssa. Oppilaitokset saavat opinnoista T&K eli tutkimus- ja kehittämistoiminnan pisteitä, mikä on yksi tuloksellisuusmittari.

Konkolan (2003, 13) mukaan yksi haaste opetuskokeiluissa liittyisi siirtovai-kutukseen eli transferiin, miten opiskelija osaa siirtää koulussa oppimaansa työelämään ja uusiin tilanteisiin. Toinen haaste näkyy opettajan rooli muutok-sessa osallistuen sekä oppilaitoksen että työelämän maailmaan. Kolmantena haasteena he pitävät sitä, että työelämän kehittämistoiminta ei saisi olla irral-lista opetusta perusopetuksesta. Konkola (2003, 26–32) kirjoittaa erilaisista rajavyöhykkeistä koulutuksen ja työelämän välillä. Koulutuksessa ja työelä-mässä on erilaiset säännöt ja tavat, mutta näiden rajojen ylittämistä pidetään kuitenkin mahdollisena. Rajat tulee tunnistaa ja siten niiden ylittäminen hel-pottuu. Hyvin onnistuessaan rajapinnoilla toiminen lisää opettajien työelämä-tuntemusta, tuottaa uusia työkäytäntöjä, joista hyötyvät myös asiakkaat, täs-sä tapauksessa siis loppukäyttäjät eli matkailijat. Se kehittää myös opiskeli-joiden laaja-alaista asiantuntemusta ja valmiuksia tulevaisuuden työtehtäviin.

Oppilaitoksen edustajan tulee helpottaa työelämän edustajien sitoutumista yhteistyöhön.

Työelämäprojekteissa oppiminen tapahtuu luonnollisissa työelämän konteksteissa ja se on sekä työ- että oppimisympäristö. Asiantuntijuuden kehittymisen kannalta projektioppimisen ydin on oppimista asiantuntijuuden käytännöstä ja asiakaslähtöisten tarpeiden eli toimeksiantojen pohjalta. Kehittämisenäkökulma on projektityössä vahvasti läsnä. Oppimisprosessissa opiskelija yhdistelee teoriaa ja käytäntöä sekä aikaisempia kokemuksiaan. (Vesterinen 2001, 28–32.) Projektiopinnoille on tyypillinen määräaikaisuus, projekti alkaa ja päättyy yleensä toimeksiantajan toivomassa aikataulussa. Alapuolella olevassa kuviossa selvennetään työelämätaitojen käsitettä.

Kuvio 3. Työelämätaitojen käsite ja sen lähikäsitteet (Vesterinen 2001, 40)

Projektityöosaaminen on hyvin lähellä työelämäosaamista. Työelämätaitoihin liittyy laajasti osaamista ja ammattitaitoa, asiantuntijuutta. Työelämä vaatii erilaisia kvalifikaatioita, joita voisi nimittää osaamistarpeiksi. Työntekijän näkökulmasta työelämälähtöinen osaaminen vastaa työelämästä nousseisiin tarpeisiin. Vastauksena olisivat hyvät työelämätaidot.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiassa on tehty vuodet uraauurtavaa työtä projektioppimisen tyylillä. Kokonainen tradenomin tutkinto on mahdollista tehdä osuuskuntayrityksissä. (Tiimiakatemia 2011.) InnoAkate-

mia voi muistuttaa oppimisympäristönä hieman Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiaa, mutta InnoAkateemiassa tehdään vain osia tutkintoon. Tiimiakatemian ja vasta perustettu RAMKin Palvelualueiden kampusen Protokan perusideana on tehdä koko tradenomi-tutkinto toimeksiantojen tahdittamana. (Leinonen–Partanen–Palviainen 2002, 18–22; Protokka 2011.) Ehkä tämä oppimistapa on vaativuuden ja niin sanotun heittäytymispakon vuoksi koettu meidän kampuksella liian raskaaksi tavaksi opiskella. Leinosen ym. (2002, 189–190) mukaan oppimisen ja työtavan muutos on mahdollinen, vaikkakin haastava. Opiskelijoiden ja työelämän palaute on erinomaista ja se kannustaa Tiimiakatemian valmentajia työssä (Tiimiakatemia 2011).

Projektioppiminen yhdistetään paikoitellen ongelmaperustaiseen oppimiseen, mutta sitä se ei suoranaisesti ole. Ongelmaperustaisen oppimisen (PBL eli problem based learning) perusperiaate voi olla samanlainen, mutta oppimisen ja ohjaamiset tyylit ovat aivan erilaiset. PBL oppimisen pääasia on enemmän tiedonhaussa ja sen konstruoinnissa, kun taas projektioppiminen voi painottua vahvasti toimeksiantoon ja sen tavoitteiden täyttämiseen. Poikela–Poikela (2008, 17) hieman kritisoivat projektioppimista ja heidän mukaansa tavanomaisessa projektioppimisessa ei tuoda oppimista näkyväksi, vaan tuotos tai toiminta on arvioinnin kohde. Danford (2003, 16) myös korostaa myös projektin lopputuotetta mikä näkyy projektin loppuraportissa ja suosituksissa. On luonnollista, että toimeksiantaja toivoo ja odottaa hyvää lopputulosta toimeksiantoonsa, ja varmaan myös toivoo, että jotain tästä prosessista jää myös opiskelijan mieleen.

Pyrin käyttämään projektiopiskelun termiä kuvaamaan tätä oppimismenetelmää. Termin vivahte-erot tulevat luultavimmin kuitenkin näkyviin tekstin sisällä. Oppilaitoksen sisällä johtuvasta muutoksesta projektiopintojen saralla termistö on vielä hieman hakemisessa. Uusissa opetussuunnitelmissa puhutaan kehitysprojektista, mikä toteutetaan projektiopintojen menetelmällä ja uudella nimellä halutaan painottaa kehittäjän näkökulmaa. Restonomien ja ammattikorkeakoulun tämän päivän identiteettiin vahvasti kuuluu kehittäjän työote ja tätä halutaan korostaa myös näillä opinnoilla. Käsitteiden sekavuus luultavasti hieman sekoittaa tiedonkulkua, mutta tulevaisuudessa käytämme

kehitysprojektin termiä opintojakson kuvauksessa ja työtapa on projektimainen, ja projektiopiskelu on toteutusmuoto. Vapaastivalittaviin opintoihin opiskelijat voivat tehdä myös muita projektiopintoja, ja niissä ei vaadita tätä kehitävää työtettä. Esimerkkinä marraskuulle 2011 suunniteltu Levi World Cup oli tarkoitus työllistää myös MTIn opiskelijoita, ja heidän opintopisteet olisivat menneet projektiopintoina vapaasti valittaviin opintoihin, koska painotus on suoritusyössä. Levi World Cup jouduttiin perumaan lumettomuuden vuoksi.

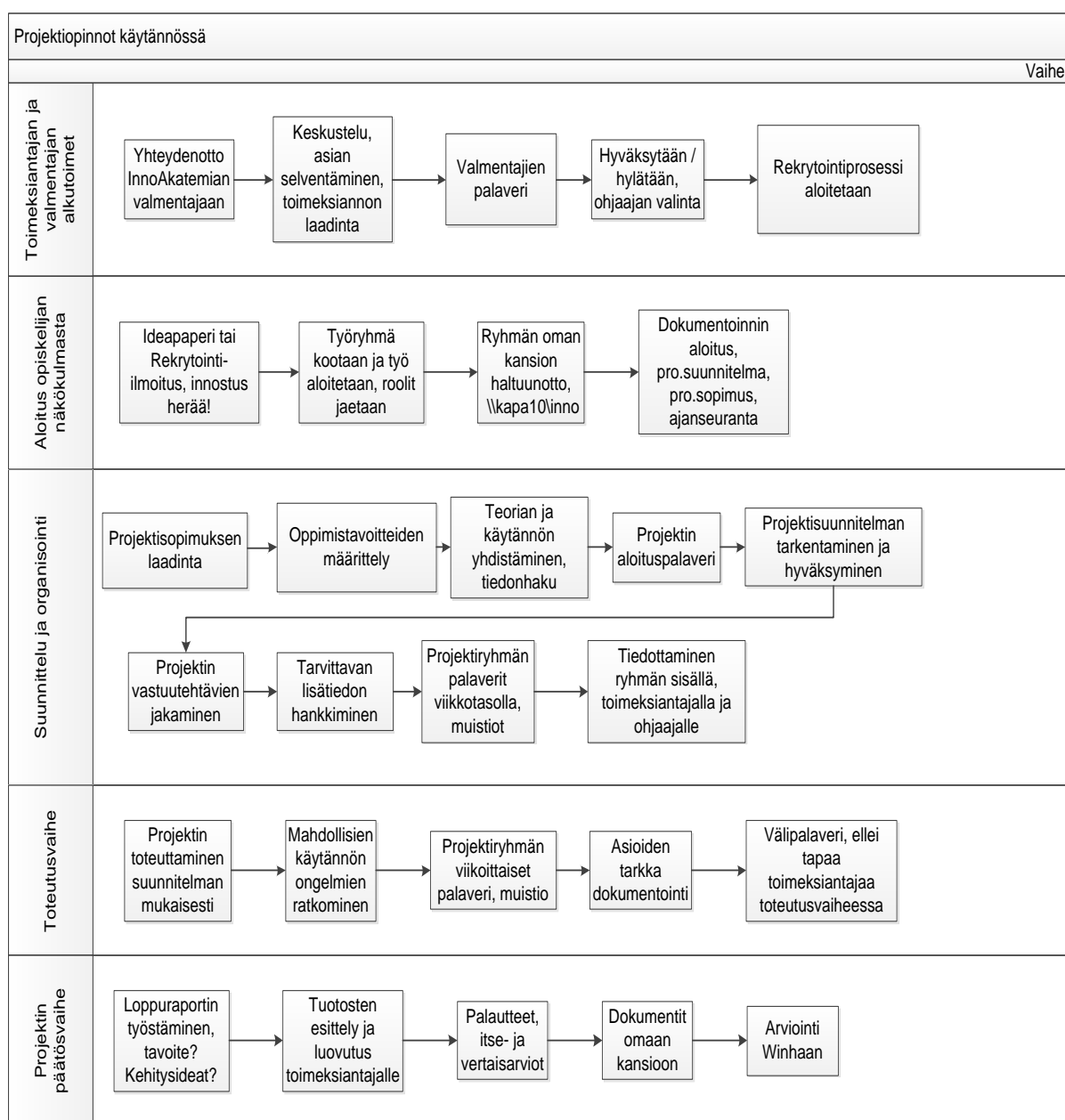
2.3 Prosessikuvaus InnoAkatemian toimintatavoista

Projektiopiskelun prosessi toimii InnoAkatemiassa siten, että yritys ottaa yhteyttä joko valmentajiin, tai valmentajat mahdollisiin toimeksiantajiin (ks. kuvio 4.). Opiskelija voi itsekin hoitaa tätä ideointivaihetta, jos esimerkiksi havaitsee, että omalle työpaikalle tarvitsisi tehdä jonkin projektinomainen työsuoritus. Valmentajien palaverissa kahden viikon välein käydään uudet toimeksiannot läpi ja valitaan töille ohjaajat. Keskustelun ja Soleopsin, joka on sähköinen opetussuunnittelun työkalu, kautta selvitämme onko joku opintojakso tulossa, johon työn voisi liittää. Kehitysprojekti-ideoissa tulee näkyä selvästi kehitävä elementti, aikataulu ja muita tärkeitä seikkoja. Projektiin etsitään tekijät sähköpostin ja Optiman välityksellä. Työ pyritään käynnistämään opiskelijoiden itsenäisenä toteutuksena tai opintojakson sisällä. Joskus toimeksiantajalle joudutaan ilmoittamaan, ettei rekrytointi onnistunut ja työ ei käynnistyäkään.

Työ aloitetaan opiskelijoiden ja ohjaajan sekä mahdollisesti myös toimeksiantajan välisessä palaverissa. Tapaaminen voi olla meillä InnoAkatemiassa tai toimeksiantajan tiloissa. Tuossa tapaamisessa tulisi olla projektisopimus kaikille asianosaisille allekirjoitettavana. Sopimuksen tekeminen olisi siinä luontevinta, sillä alussa sovitaan asioista. Projektiryhmä ryhtyy toteutustyöhön toimeksiannon sekä oman aikataulunsa mukaan. He voivat tehdä työtä joko ryhmänä tai toimeksiannon perusteella myös yksin.

Projektiryhmä laatii projektisuunnitelman ja sen mukainen toiminta on epäselvyyksien välttämiseksi tärkeää. Muita tärkeitä dokumentteja ovat ajanseu-

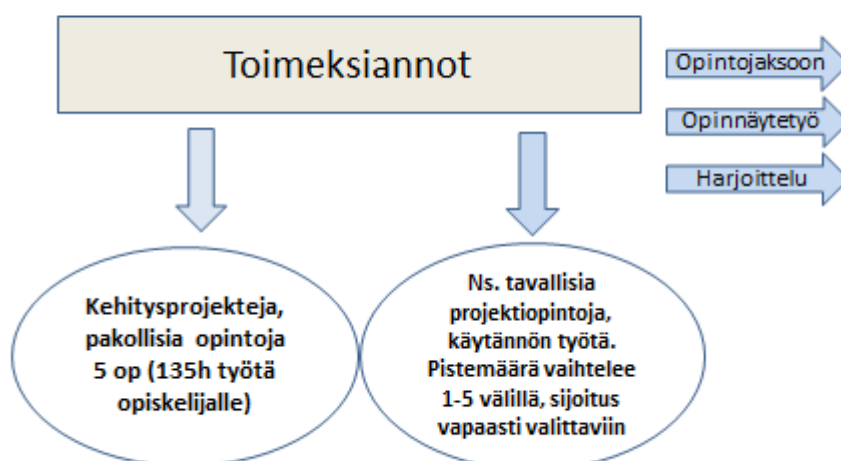
ranta tarkkoine selvityksineen ja päivämäärineen, lopputuotteiden tuotokset tai käytännön toteutus tai sovitut asiat. Loppuraportti on kooste toteutuksesta, miten tavoitteet saavutettiin, mitä olisi ollut kehitettävää. Toimeksiantaja arvioi työtä loppuvaiheessa, ja heidän palaute on yleensä suullista. Opiskelijat arvioivat itsensä ja ryhmänsä. Ohjaaja tekee myös arvioinnin. Vähintään lopulliset dokumentit talletetaan ryhmän omaan suojattuun kansioon InnoAkatemian verkkoasemalle. Ryhmän kansiossa ovat dokumentit tallessa ja niitä voidaan tarvittaessa hyödyntää usein toistuvissa projekteissa. Opiskelija tekee kerran opiskeluaikanaan vaitilosopimuksen, se on koettu tärkeäksi, jotta opiskelija huomio yritysten mahdolliset yrityssalaisuudet.

Kuvio 4. Projektiopinnot käytännössä InnoAkateemiassa

Työelämäläheinen oppiminen vaatii onnistuakseen sellaisen oppimisympäristön missä on riittävä määrä teknisiä laitteita, tilaa ja tähän tilaan pääseminen tulisi olla mahdollisimman helppoa. InnoAkatemian tiloissa on tietokoneita opiskelijoiden käytössä, hyvät ohjelmat ja nopeat internet-yhteydet. Myös kulkeminen on tehty helpoksi, sinne pääsee MTIn aukioloaikana ja muuna aikana opiskelija voi saada kulkukortin käyttöönsä panttimaksua vastaan. InnoAkatemian tilat ovat paikoitellen ruuhkaisia, ja myös MTIn kirjaston luovaan lukutilaan on mahdollista saada kulkukortti. Muutamiin projektiopintoihin on otettu Optima verkko-oppimisympäristö alustaksi, mutta silti lopulliset dokumentit tulee palauttaa InnoAkatemian verkkoasemalle ryhmän omaan kansioon.

Kuvio 5. Toimeksiannot opiskelijan opintosuoritusotteella

Opiskelijat voivat tehdä projektiopintoinaan vähintään viiden opintopisteen verran erilaisia projektiopintoja. Pistemäärä vaihtelee lähinnä sen vuoksi, että viisi pistettä eli 135 tuntia opiskelutyötä on pakollinen suoritettava ja lisää voi tehdä vapaasti valittaviin opintoihin. Opinnäytetyön ja harjoittelun voi jatkaa projektista. Toimeksiannot vahvistavat työelämän liittymistä opiskelijan osaamiseen. Näen ne positiivisena ja välttämättömänä lisänä oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun.

2.4 Opintojaksojen tavoitteet

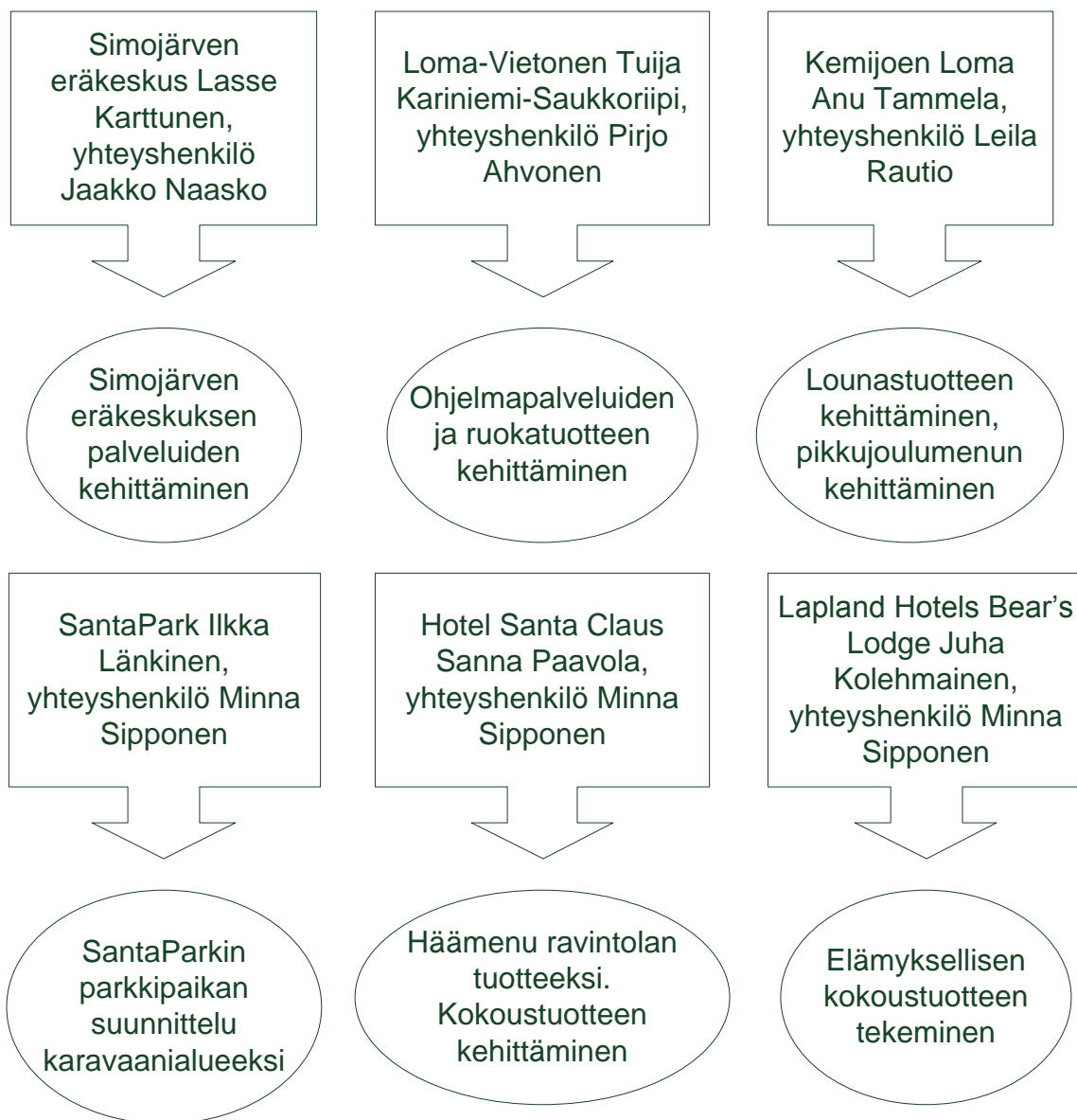
Tuotekehitys ja hinnoittelu-opintojaksojen sekä Matkailun tuotekehityksen projektitoteutuksen tavoitteet olivat luonnollisesti tuotekehitykseen liittyviä. Tuotekehityksellä tarkoitetaan joko uuden tuotteen kehittämistä tai vanhan uudistamista (Tuotekehittäjän käsikirja 2011, a). *Tarkoitus on, että opintojakson jälkeen opiskelija ymmärtää asiakaslähtöisen tuotekehityksen prosessin ja sen eri osa-alueet ja ymmärtää asiakkaan arvontuotantoprosessin yhdeksi tuotekehityksen perustekijäksi. Opiskelija saa perusvalmiudet suunnitella ja hinnoitella majoitus- ja ravitsemisalan tuotteita ja palveluja. Opiskelijalle syntyy kokonaiskuva tuotekehityksestä ja matkailupalveluiden ja -tuotteiden laatuvaatimuksista.* Projektiopintojen tavoitteet olivat enemmän käytännön työssä. *Opintojakson jälkeen opiskelija osaa kehittää ryhmässä, ideoi, suunnittelee, hinnoittelee ja analysoi tietyille kohderyhmälle suunnitellun, paikallisiin resursseihin perustuvan laadukkaan matkailu- tai ravitsemisalan tuotteen yrityslähtöisenä projektitoteutuksena* (ks. liite 1. Matkailun tuotekehityksen projektitoteutus; liite 2. Matkailun tuotekehitys ja hinnoittelu).

Toimeksiantojen toteuttajat olivat syksyllä 2008 aloittaneita matkailun ja hotell- ja ravintola-alan nuoriso-opiskelijoita. Näiden opiskelijoiden projektiopiminen oli lukujärjestysperustainen (ks. taulukko 1.). Teoriaopintopäivä (viisi opintopistettä) näin liitettiin projektitoteutus (+ viisi opintopistettä). Opintojaksoissa oli teoriaosuus, joka käsitti tuotekehityksen, hinnoittelun, erilaiset tuotetestaukset ja yritysvierailut. Toimeksiannot kerättiin syksyllä 2010. Osa toimeksiannoista oli selkeitä ja niihin opiskelijat pystyivät tarttumaan helposti, osa taas vaati pitempää kypsyttelyaikaa. Toimeksiannot olivat erilaisia ja niissä olivat lopputuotoksetkin. Erilaisista lopputuotoksista johtuen heräsikin ajatus, millaista hyötyä toimeksiantajat saivat yhteistyöstä.

Taulukko 1. Yritysyhteistyössä olleiden opintojaksojen koodit ja nimet

Ryhmäkoodi	Opintojaksokoodi	Opintojakson nimi	Pistemäärä
801M08	801M14G	Matkailun tuotekehitys ja hinnoittelu	5op
	801M14H	Matkailun tuotekehityksen projektitoteutus	5op
802H08	801M14D	Tuotekehitys ja hinnoittelu	5op
	801M14D	Tuotekehityksen projektitoteutus	5op

Yritysyhteistyö vaatii luonnollisesti yhteydenottoja. Seuraava kuvio selventää kuka otti yhteyttä mihinkin yritykseen ja mikä aihe nousi toimeksiannoksi tämän keskustelun perustella.

Kuvio 6. Opintojakson toimeksiantajat, yhteyshenkilöt ja alustavat toimeksiannot

Toimeksiannot olivat monenlaisia koosteita yrityksen erilaisista tarpeista, ja ohjaajien työ oli saada ne sovitettua opetussuunnitelman määräämiin opintojakson tavoitteisiin. Toimeksiantoihin liittyi vanhan tuotteen uudistamista sekä vähintään yhden uuden tuotteen tekeminen, suunnittelu ja hinnoittelu.

Toimeksiantajat olivat keskenään erilaisia. Loma-Vietonen on pitkänlinjan perheyritys Meltosjärvellä, 64 kilometrin päässä Rovaniemeltä (Loma-Vietonen 2011). Yrityksen on perustanut Tuija Kariniemi-Saukkoriipin vanhemmat, jotka edelleenkin ovat yritystoiminnassa taustavoimina. Uusi emäntä ja hänen miehensä ovat vastanneet yrityksen toiminnasta viisi vuotta. He katsovat olevansa maaseutumatkayrittäjiä tai maatilamatkailuyrittäjiä, heillä on porotila. Loma-Vietosessa on mökkejä, tilausravintola sekä rantasauna. Asiakkaat ovat talvikaudella ulkomaalaisia; pääosin Ranskasta, Saksasta ja Hollannista. Kesällä heitä työllistävät Ylitornion seurakunnan rippileirit ja muut lähinnä kotimaiset pienemmät ryhmät. He ovat tunnettuja hyvästä paikallisesta ruoastaan ja he korostavatkin lähiruoan merkitystä. Jonkin verran heillä on myös omaa ohjelmapalvelutoimintaa, lähinnä kesäaikana. Talvikaudella he ottavat ohjelmapalvelut alihankintana. (Kariniemi-Saukkoriipi 2011.) Loma-Vietosen toimeksianto liittyi ruokatuotteiden uudistamiseen ja toinen ohjelmapalveluiden uudistamiseen. Pienryhmät muodostuivat ruoka- ja ohjelmapalveluryhmiksi.

Simojärven eräkeskus on noin 80 kilometriä Ranuan suuntaan Simojärven rannalla oleva pieni erähenkinen perheyritys (Simojärven eräkeskus 2011). Omistajat ovat Ulla ja Lasse Karttunen. Omistajien mukaan yritys on heille sivutoimi ja tullut heille puolivahingossa. Yrityksen asiakkaat ovat omatoimimatkailijoita kotimaisia ja venäläisiä, asiakkaat vuokraavat tilat ja mahdollisuuden olla Simojärvellä. Palveluita ei yleensä ole toimitettu, he ovat vuokranneet lähinnä vain tilaa. Ympäristö on luonnonkaunis, rauhallinen paikka. Yrityksen omistajien haaveissa olisi kuitenkin tehdä jonkinlaista pienimuotoista yritystoimintaa alueella tulevaisuudessa. Mahdollisuuksia siellä olisi monenlaiseen toimintaan. Simojärven eräkeskuksen toimeksianto liittyi yleisesti heidän palveluiden kehittämiseen. (Karttunen 2011.) Toinen ryhmä otti työ alle ruokatuotteen kehittelyn ja toinen ryhmä ohjelmapalvelut.

Kemijoen Loma on maaseutumatkailukohde Tervolan kunnassa (Kemijoen Loma 2011). Omistajat Anu ja Pertti Tammela ovat pitkänlinjan maatilalan omistajia vuodesta 1985 asti. Viime vuosina he ovat luopuneet maatilalan pidosta EU-koukeroiden vuoksi, tilan koko oli jo suuri ja sitä olisi vain pitänyt suurentaa koko ajan. Näin ollen he ovat päättäneet keskittyä matkailuun.

Heillä on ollut pienimuotoista matkailutoimintaa jo vuosia ja he ovat suunnitelleet laajentavansa toimintaa, kun kysyntää tuntuu olevan. Heillä on mökkejä, kaikenlaisia saunoja sekä vanha matkailutalo, joka toimii tilausravintolana, majoitus- ja kokoustilana. Asiakkaat ovat pääosin suomalaisia työn vuoksi matkustavia. Asiakkaina on myös perheitä kotimaisia kesäisin ja ulkomaalaisia asiakkaita erityisesti talvella. Omistajat tekevät itse lähes kaiken, joten he keskittyvät hyviin peruspalveluihin. (Tammela 2011.) Kemijoen Lomalle uudistettiin lounasruoka- ja saunatuotepaketteja.

Lapland Hotels on Lapin mittakaavassa iso yksityinen hotelliketju, jolla on täällä Rovaniemellä kaksi erilaista hotellia ravintoloineen. Lapissa ketjuun kuuluu kymmenen hotellia sekä ravintola- ja kahvilatoimintaa, kolme hiihtokeskusta sekä ohjelmalvelutoimintaa kaikissa kohteissaan. Omistaja on Pertti Yliniemi ja vastuuta on hajautettu ketjun eri johtajille sekä yksittäisten hotellien johtajille. Tässä tapauksessa hotellinjohtaja Juha Kolehmainen tuli opiskelijoille tutuksi. Bears Lodgeen on Rovaniemen keskustasta matkaa noin 30 kilometriä. Bears Lodgen asiakkaat ovat pääosin ulkomaalaisia talviaikana sekä kotimaisia muun muassa kokoustajia muina aikoina. (Lapland hotels 2011.) Hotellin lähiympäristöön on rakennettu hienoja mökkejä, mutta silti alueen idyllisyys ja erämaisuus on säilynyt. Lapland Hotelsin toimeksianto liittyi elämykselliseen kokouspakettiin ja sen luomiseen, molemmat ryhmät tekivät samaan toimeksiantoon tuotteet.

Hotel Santa Claus on iso perheyrittäjä Rovaniemellä. Omistaja on Seppo Aho perheineen, vastuuta on jaettu osastojen päälliköille ja opiskelijat asioivat ravintolapäällikkö Sanna Paavolan kanssa. Henkilöstövaihdoksen vuoksi loppuraportin sai toimitusjohtaja Maarit Salminen. Yrityksen yksi toimiala on matkailussa ja Hotel Santa Claus on yksi Rovaniemen uusimmista ja suurimmista hotelleista. Heillä asiakkaat tulevat 75 % ulkomailta ja loput kotimaasta. Hotellissa on ison majoitus- ja ravintolatoiminnan lisäksi myös hieno kokousmaailma, se mahdollistaa myös kotimaisia asiakkaita. He ovat irtisanoutuneet kansainvälisestä hotellimarkkinointiketjusta ja ovat perustaneet oman viime vuonna, sen nimi on Santa's Hotels. Ketjuun kuuluu kaksi muuta majoitusta tuottavaa yksikköä. (Hotel Santa Claus 2011.) Hotel Santa Clausin toimeksianto opiskelijoille oli kokous- ja hääpaketin laatiminen.

SantaPark on yksityinen perheyrittäjä myös. Omistajia ovat Katja Ikäheimo-Länkinen ja Ilkka Länkinen. He ovat toimineet SantaParkin omistajina vuodesta 2009. Heidän liiketoimintansa on vahvasti elämyksen tuottamisessa ja joulussa. SantaPark on uudistanut tuotteitaan paljon menneiden vuosien rihkamasta ja onkin saanut paljon hyvää aikaan. Asiakastytyvyisyys on nousnut huomattavasti. Heidän toinen yrityksensä on Joulukka, tilausravintolatyypinen yritys. Asiakkaat SantaParkissa ovat pääosin ulkomaalaisia, mutta myös kotimaisia. SantaPark ei ole joka päivä auki, vaan selkeästi vain tiettyinä aikoina vuodesta. (SantaPark 2011.) Toimeksianto oli aivan erilainen kuin muilla ryhmillä, ja periaatteessa ainakin alussa vielä vain yrityksen sisäpiirin tiedossa. Opiskelijat ryhtyivät suunnittelemaan SantaParkkiin karavaanari-alueita isolle parkkipaikalle. Ajatuksena oli selvittää vähintään palveluiden minimitasoa.

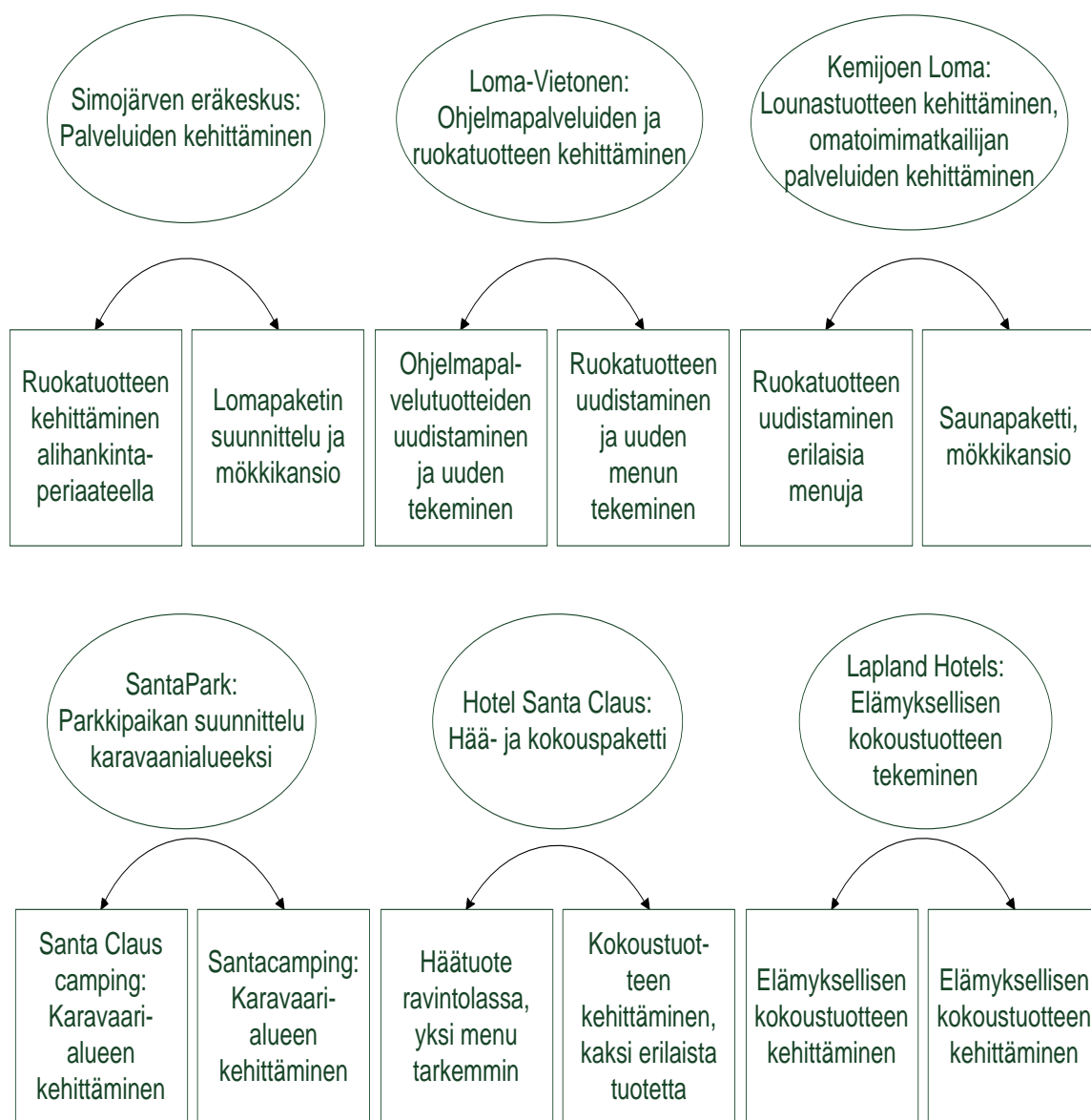
Tuotekehityksen teoriaopinnoilla Teija Tekoniemi-Selkälä sekä Minna Sippinen luennoivat aiheesta. Opintojaksoissa työhön ryhdyttiin aloittamalla teoriaopinnot ja orientointi projektiin opettajien johdolla. Teoriaopinnot alkoivat tuotekehityksen perusopinnoilla suurryhmäluennoilla, jossa olivat molemmat, hotelli- ja ravintola-alan sekä matkailun koulutusohjelman opiskelijat. Tuotekehityksen perusteet alkoivat samanlaisina yhteistoteutuksena kaikille viikolla 37. Käytiin läpi miten tuotekehitystyötä kannattaisi tehdä ja mitä haasteita matkan varrella voi tulla. Näillä tunneilla testattiin erilaisia ohjelmapalvelutuotteita, sekä oppimista tukivat asiantuntijaluennot sekä yritysvierailut Joulukolmion alueella. Jaakko Naaskon Hinnoittelu-opintojakso meni opintojen rinnalla.

Projektitoteutus aloitettiin varsinaisesti viikolla 39 yhteisellä toimeksiantojen tilaisuudella. Pienryhmät jaettiin arpomalla. Ryhmäkoko sovittiin, että se olisi neljä tai viisi henkilöä / pienryhmä ja jokaiseen toimeksiantoon tuli kaksi pienryhmää. Kriteerinä oli myös se, että kaikkiin ryhmiin tuli niin hotelli- ja ravintolan kuin matkailun opiskelijoita. Oppimisprosessi lähti liikkeelle yhteisen aloitustapaamisen jälkeen yhteisellä infopakettilla projektioppimiseen. Pienryhmät

pääsivät aloittamaan urakkaansa, ja tiukan opiskeluaikataulunkin vuoksi opiskelijat ryhtyivät työhön reippaasti.

Tutustuminen toimeksiantajaan ja yritykseen pyrittiin järjestämään nopeasti, jotta ideointi olisi ollut helpompaa. Jokainen ryhmä kävi tutustumiskäynnillä ohjaajansa kanssa toimeksiantajan yrityksessä, oppilaitos kustansi vuokra-autot. Yritysvierailut kestivät kahdesta tunnista kokonaiseen työpäivään riippuen yrityksen sijainnista. Noissa tapaamisissa toimeksiantoja tarkennettiin ja kysymyksiä olikin paljon. Yrittäjillä oli aikaa ja mahdollisuuksia panostaa käyntiin, sillä alkusyksy on hiljaista. Tutustumiskäynnin jälkeen ryhmät käynnistyivät todenteolla. Teoriaopinnot olivat tukena opiskelijan oppimiselle. Tuotekehityksen vaativuus valkeni ryhmien edetessä ja teoretiedon ymmärrys ja linkitys käytäntöön vahvistivat opiskelijoiden näkemyksiä tuotteistamiseen. Paikoitellen ryhmien into ja halu onnistua näkyi vauhdikkaana etenemisenä, mutta paikoitellen ryhmät väsyivät haasteellisen tehtävän edessä. Myös muut opinnot vaativat oman osansa opiskelijan työajasta, ja jotkut opiskelijat olivat vielä palkkatyössäkin samaan aikaan. Prosessi osoitti tuotekehityksen vaativuuden ja myös tärkeyden yrityksen toimintaan. Haasteiden kohtaaminen tuli kaikkien ryhmien tietoisuuteen tavalla tai toisella. Opiskelijat ja ohjaajat pääsivät tutustumaan moniin alueen yrityksiin ja heidän tuotteisiinsa ja ne toimivat inspiraation lähteenä tuotekehitysprosessin aikana. Omien kokemusten ja tuntemusten hyödyntäminen on yksi väline hyviin tuotteisiin.

Ryhmät saivat vaikuttaa itse siihen, mitä toimeksiannosta ryhtyivät toteuttamaan. Yrittäjien tarkennukset toimeksiantoihin lisäsivät vettä myllyyn ja näin he saivat kasapäin tuotteiden raakileita ja työstettäviä tehtäviä tai ideoita. Valinnan vaikeus saattoi mykistää ryhmän, mutta hyvällä hauduttelulla ja pohdinnalla ryhmät päätyivät omiin ratkaisuihinsa. Toimeksiantoa kunnioitettiin ja vahva pyrkimys oli saada yrittäjälle valmiita myytäviä tuotteita. Ohjaajien tehtävä oli kannustaa ryhmän ratkaisuja ja auttaa niissä eteenpäin, pitäen kuitenkin mielessä Tuotekehitys ja hinnoittelu–opintojaksojen tavoitteet sekä yrittäjien toiveet. Seuraavassa kuviossa havainnollistan toimeksiantoja ryhmittäin.

Kuvio 7. Pienryhmien tarkennetut toimeksiannot

Kaikissa ryhmissä tuli lisäkysymyksiä, ne hoidettiin joko sähköpostilla tai puhelulla, voitiinpa jopa uusia vierailu yrityksessä. Yhteisiä tapaamisaikoja oli lukujärjestyksessä, opiskelijat ottivat myös reippaasti yhteyttä ohjaajaan, mikäli ongelmia ilmaantui. Ryhmän joululoman aikainen aloitusvaihe yllätti kaikki, opiskelijat olivat toivoneet tiukkaa syksyä, ja syksyn lähes neljän kuukauden opinnot oli pakattu kahteen kuukauteen. Ohjaajilla ei ollut tästä mitään tietoa, ja tarkoitus oli alun perin, että projektit saadaan päätettyä joulun mennessä. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan opiskelijoiden lähtiessä marraskuussa töihin ja lomalle, projektit keskeytyivät. Sopimuksista huolimatta, pääsääntöisesti opiskelijat eivät tehneet joulukuussa sovittuja asioita projekteihinsa. Muutamit pienryhmät jatkoivat työskentelyä myös joulukuussa, ja

saaden hyviä tuloksia aikaan. Se johtui luultavasti siitä, että muita opintoja ei ollut samaan aikaan ja vaativaan tuotekehitystyöhön oli mahdollista keskittyä.

Osalla ryhmistä työt valmistuivat tammikuun ja helmikuun alussa, ja osalla ne viivästyivät jopa maaliskuulle. Kaikki ryhmät kuitenkin saivat lopputuotteet tehdyksi ja esittivät työt toimeksiantajille. Kirjalliset raportit olivat muutamille ryhmille vaativia, mutta kaikkien ryhmien raportit palautuivat. Toimeksiantajat palkitsivat opiskelijoita vaihtelevasti, erityisesti mikroyrittäjät halusivat osoittaa kiitollisuuttaan ja pyysivät heitä esimerkiksi ruokailemaan ja viettämään iltaa pienryhmän kesken. Prosessi eteni näin pääpiireissään jokaisessa ryhmässä.

Toimeksiannot arvioitiin numeerisesti. Projektien arvioinnin vaikuttivat kirjallisen raportin arvio, itse- ja vertaisarvio, sekä toimeksiantajan antaman palaute. Arviointimatriisi oli opiskelijoiden nähtävissä heidän omassa kansiossaan ja kirjallinen palaute annettiin ryhmittäin. Numerot saattoivat vaihdella ryhmän sisällä, johtuen lähinnä itse- ja vertaisarviosta sekä ohjaajien havainnoista. (ks. Liite 3. Arviointimatriisi.)

Kun opintojakso oli ohi, toimeksiannot olivat selvitetty ja lopputuotteet olivat toimeksiantajilla, haastattelin toimeksiantajista kolme. Päädyin näihin kolmeen kahdesta syystä. Teen matkailun restonomin opintoja ja päätin pitäytyä näissä matkailualan mikroyrityksissä, toki tiedän, että matkailua ovat myös hotellit ja ravintolat. Maaseutumatkailu on yksi majoitus- ja ravitsemisalan tuoteryhmä, ei oma erillinen toimiala (Ryymin 2008, 9). Nämä kolme isompaa hotelli- ja ravintolayritystä jäivät näin ollen ulkopuolelle. Toinen syy oli se, että nämä samat kolme isompaa hotelli- ja ravintolayritystä ovat monissa muissa tutkimuksissa ja julkaisuiden kirjoituksissa mukana Restonomi kehittäjänä-hankkeen myötä, ja projektipäällikkö informoi, että yrittäjät voivat turhautua monista erilaisista kyselyistä. Ohjaajani kanssa päädyimme siihen, että voi olla hedelmällistä InnoAkatemian työn kannalta selvittää näitä pienyrityksiä ja heidän toiveitaan ja mahdollisuuksia olla mukana myöhemminkin vastaavissa projekteissa. Mikroyritysten haavoittuvaisuus ja vähäiset resurssit panostaa erilaisiin kehittämistehtäviin on ymmärretty myös oppilaitoksessa.

2.5 Projektioiskelu mahdollisuutena

Projektioiskemista on tutkittu 1970-luvulta lähtien, ja se näyttää lisääntyneet 1990-luvulla työelämän projektien lisääntyessä. Projektioiskeminen nähdään niin työelämän kuin oppilaitoksen kehittämisen kannalta hyvänä keinona. (Vesterinen 2001, 12–13.) Koivumäen (2002, 72) mukaan opiskelijat ovat maininneet projektioiskelun vaativaksi tavaksi oppia. Pehkonen (2001, 156; 158) väittää kuitenkin, että projektioiskemiselle on selvä sosiaalinen tilaus, sillä se näyttäisi tarjoavan hyviä vastauksia opetukselle ja kasvatukselle. Asioiden oppiminen pelkästään lukemalla ei tuota hyviä tuloksia, vaikka perinteisesti siten tehdäänkin. Vesterisen (2001, 43 mukaan) projektioiskelu on motivoiva oppimismuoto. Opiskelijat ovat aktiivisesti mukana oppimisessa, jossa he ryhmänä sitoutuvat hoitamaan tietyn toimeksiannon. Siinä kehittyvät esimerkiksi tiedolliset taidot, itseohjautuvuus, reflektiivisyys ja ryhmätyötaidot. Ritalahden (2009, 144–148) mukaan Porvoo Campus on jo pitkällä tässä kehityksessä. Koulutusalojen yhdistäminen ja opetussuunnitelma työ mahdollistavat ydinosaamisen kehittymisen.

Projektioiskeminen on yksi tapa tehdä työelämää tutuksi jo opiskeluaikana. Asiantuntijana kehittyminen vaatii monenlaisia taitoja, ja niiden harjoittelu on tärkeää. Substanssiosaaminen eli yksilöllinen ydinosaaminen on luonnollinen osa-alue, mihin esimerkiksi ammattioiskinoilla tähdätään, opiskelijan tulee hallita ammattiin liittyvät perustaidot. Työyhteisöosaaminen eli organisaation ydinosaaminen on asiakkaisiin ja verkostoihin liittyvää tietoutta sekä työyhteisön sisäisiin yhteistyötaitoihin liittyviä taitoja. Asiantuntijalla tulee olla taitoja tiimityöhön, vuorovaikutukseen ja johtamiseen. Myös taloushallinnon osaamiseen ja ymmärtämiseen tulisi pystyä. Erilaista kehittämisosaamista tulee myös hallita, eli strategista osaamista organisaation toimintakulttuurin omaksumista sekä toiminnan kokonaisuuden hallintaa, yleensä se liittyy siihen asiaan millä yritys on saavuttanut asemansa. Henkilöön itseensä liittyvät kehittämisosaamiskompetensseja mainitaan Innovaatiovalmiudet sekä itsensä kehittäminen. Asiantuntijan tulee olla valmis kehittämään kokoajan omaa asiantuntijuuttaan. (Helakorpi 2010, 76–78.)

Yhtenä eroavuutena Prittinen (2000, 15) mainitsee työelämän kehittämisprojektin olevan tekijälleen taidon näyte tai näytön paikka ja projektioppiminen on sen sijaan se paikka, missä taitoja voidaan harjoitella. Tarkoitus olisi, että opiskelijat voivat pätevoityä projektioppimisen kautta ja vahvistaa omaa substanssiaan. Tarkoitus myös on, että opitaan sellaista, mitä ei ennestään osata ja siksi opetusprojekti poikkeaa selvästi työelämässä käytetystä projektikäsitteestä. Tämän asian ymmärtäminen ja ääneen toteaminen on tarpeellista aluksi eri osapuolille, jossa menettelytavat tai lopputulokset eivät aiheuta myöhemmin ristiriitoja. Yrittäjälle voi tulla yllätyksenä, että opiskelija ei ole osannut toimeksiantoon liittyvää asiaa, vaan että hän oppii asiasta sitä toteuttaessaan. Havaintojeni mukaan ohjaajan tulee osata kertoa toimeksiantajalle totuudenmukaisesti opiskelijan tekemän työn erot konsultin tekemään työhön, jotta ikäviltä ristiriidoilta vältytään myöhemmin.

Prittinen (2000, 21) huomauttaa, että projektiopiskelussa syntyvillä tuotteilla voi olla markkina-arvoa. Hän peräänkuuluttaa palveluiden maksullisuutta, ja näkisi, että palvelutoiminnan yhteenliittymisellä projektiopintoihin voisi saada rahoitusta, ja näin ollen palkkakustannuksia pienemmiksi. Olemme valmentajien palaverissa käsitelleet projektin hintaa useaan otteeseen ja olemme todenneet, että jos laitamme hintaa tuotoksille, olemme oppilaitoksen ja ohjaajien taholta vastuussa myös laadusta. Laatu ei aina valitettavasti ole tasaista, aikataulussa ei pysytä ja pahimmillaan opiskelijan työ voi jäädä esimerkiksi kesken. Palvelutoiminta linkittää välillä opiskelijoita joihinkin asiakasprojekteihin, mutta silloin siellä on resursoitu myös ohjaajalle työaikaa. Projektiopintojen ohjausresurssi kattaa vain muutamia tunteja työaikaa ohjaajalle. Konkola (2003, 5–11) mainitseekin sen, että vaikka projektit ovatkin opiskelijoiden mieleen ja motivaatiota löytyy työelämäläheisiin projekteihin, he voivat samanaikaisesti kaivata enemmän henkilökohtaista tukea ja rohkaisua. Toki ohjauksen haasteen saavat myös työpaikkojen edustajat, jotka voivat olla varsin kiireisiä. Kyse onkin siitä, miten voidaan yhdistää eri osapuolten (opiskelijat, opettajat ja työelämän edustajat) osaamista ja muodostaa oppimisprosesseista yhteistoiminnallisia.

2.6 Projektiopiskelun haasteita

Opiskelijan ja ohjaajan rooli voi vaihdella opintojen vaiheesta ja opintojakson tavoitteista sekä tilaajan tarpeesta paljonkin. Kun kokemusta kertyy, projektioinnitkin voivat saada uusia piirteitä. (Prittinen 2000, 16.) Olen pohtinut uuden opetussuunnitelma 2013 työn kehitystyössä sitä, että tulisiko joka vuosikurssille olla jokin tietyn tasoinen projektityö pakollisena opintona. Ensimmäisen vuosikurssin taitoihin voisi mielestäni kuulua jokin perusasiakaspalvelutyöhön liittyvä projekti. Myöhemmin projektiin voisi liittää kehitystee-man ja ehkä viimeisenä vuonna jonkin ennakoivaan liiketoimintaan liittyvän teeman. Ajatuksena, että jos opiskelutapa on tuttu, voi keskittyä vaikeampien ongelmien ratkaisemiseen paremmin. Haastavien projektiointojen toteutus vaatii tekijöitään vastuunottoa ja itsenäistä työtapaa. Kyseessä ollut opintojakso oli sekoitus lukujärjestyspohjaista opintojaksoa ja itsenäistä työtä. Eri-tyisesti alussa opiskelijat olivat ihmeissään ohjauksesta ja itsenäisestä työtavasta. Ohjaajat eivät antaneetkaan valmiita vastauksia. Ohjaajat mahdollisti-vat ryhmien työskentelyä ja olivat tarvittaessa apuna. Osa ryhmistä tarvitsi kuitenkin enemmän ohjausta, osa toimi lähes itsenäisesti. Kaiken kaikkiaan opiskelijat ottivat itse vastuuta toimeksiannosta ja oppimisesta.

Luokkahuonetyöskentely on perinteinen tapa tehdä opetusta, mutta se ei tunnu enää riittävän, aito autenttinen oppiminen on haasteellista opettajajoh-toisessa opetuksessa. Käyhkön (2007, 48) mukaan vastakkain asetellaan perinteinen, suljettu oppimisympäristö ja avoin oppimisympäristö, jota tämä projektioppiminen edustaa. Ammatillisessa koulutuksessa korostuu aito työn maailma, jonka integroiminen opetukseen vahvistaa oppimista. Opettajan työkuva on muutoksessa, ja ehkä parempi nimitys opettajalle olisikin ohjaaja, oppimisen tuki. Ohjaajan tukea tarvitaan monissa kohdissa edelleenkin, mut-ta työn pääpaino voi olla muualla kuin perinteisessä opetuksessa. Opetusta tapahtuu paljon muuallakin kuin oppilaitoksessa, erilaiset projektitoteutukset, työpaikat, erilaiset verkko-oppimisympäristöt, työssäoppimisjaksot ja näytöt ovat tätä päivää. Aidot ja todelliset työelämän ongelmat ovat hyvä pohja ope-tukselle. (Majuri–Helakorpi 2010, 125–128.) Työelämän kanssa tehtävä yh-teistyö vahvistaa oppimista autenttisissa ympäristöissä. Sulava sekoitus oppi-laitosta, jotta työelämän edustajat eivät hermostu yrityksen pienissä tiloissa

monen opiskelijan kanssa. Tärkeimpiä ovat kuitenkin opiskelijan motivaatioon liittyvät seikat. Hienokaan oppimisympäristö ei pelasta huonoa motivaatiota.

Bratton (2005, 123–124) korostaa kaikkia osapuolia auttavassa työssä sitä, että kaikkia osapuolia kuunnellaan ja työn koulutuksellisen kehittämisen kannalta kaikkien ajatukset ovat tärkeitä. Työpaikan rajoitteina voivat olla talouden ja tuotannon ehdoilla eteneminen. Kiireessä toimiminen on tavanomaista, ja ohjaukseen ei pystytäkään suunnitellusti. Tämän vuoksi projektiopintojen aikatauluttaminen on tärkeää ja suunnitelmassa olisi hyvä pysyä. Kaikkien toimijoiden aika on rajallista, ja tulee ymmärtää. Projektisuunnitelma aikatauluineen tuo työhön selkärankaa ja ajatusta työn tärkeydestä.

Tässä opintojaksossa aihe tuotekehitys oli haastava ja teorialuntien tuki oli opiskelijoille tarpeen. Myös paikoin raskaan teorialiedon linkittäminen käytäntöön oli helpompaa, kun niitä sovellettiin samaan aikaan. Heräsikin ajatus, että oppilaitoksessa tulisi pystyä linkittämään sopivaa teoriaopetusta käytännön toteutuksen rinnalle. Resurssien puute tai vaatimattomuus on yksi haaste, mikäli toimeksianto on hyvin vaikea. Tulevaisuudessa käytännön linkittäminen opintojaksoon tulee vahvemmin esille ja näin tämä haaste hieman hälvänsi.

3 TUOTEKEHITYS MIKROYRITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA

3.1 Jatkuva kehitystyö

Tuotekehitys mikroyrityksissä on Matkailun tuotekehittäjän työkirjan (2011, a) mukaan niin tavallista jokapäiväistä työtä, että sitä ei välttämättä edes tunnista tehtävän. Tuotekehitystyö tulisi olla jatkuvaa ja kokonaisvaltaista. Siinä tulisi ottaa huomioon yrityksen omat tavat toimia, asiakkaiden tavat toimia sekä toimintaympäristö tulee huomioida. Prosessiin tulee kuulua lomittain jatkuvaa ideointia, tuotteistamista ja asiakkaan jatkuvaa kohtaamista. Tuotekehitys voi lähteä mistä tahansa kohdasta liikkeelle, ja kaiken kattavana seikkana tulisi olla arviointi. Toimintaympäristö on tuotekehityksen lähtökohta, ja sitä tulisi osata katsoa laajemmin, ei vain oman yrityksen toimintaympäristöä, vaan uskaltautua toisenkin tontille. Pieni yritys on pieni myös resurssiltaan, ja yhteistyö ja sen antamat mahdollisuudet tulisi ymmärtää ja pystyä hyödyntämään paremmin. Toimijoiden roolit tulee olla myös pohdinnassa, miten yhteisöllisyyden voi valjastaa paremmin käyttöön. Haasteet ja mahdollisuudet tulee avata rohkeasti ja löytää niihin ratkaisuja jo ennakkoon. (Tuotekehittäjän käsikirja 2011, b.)

Tuotekehityksen olennainen pohdinnan kohde on tuote. Tuotekehittäjän käsikirjassa (2011, c) tuotetta neuvotaan tarkastelemaan syvempää ja laajempaa perspektiiviä käyttäen. Tuotteen tulisi tavoittaa asiakkaan arvomaailma, olla merkityksellinen ja elämänlaatua parantava, ja samalla myös kannattava, tehokas, laadukas ja turvallinen – perusedellytyksiä tuotekehitykselle. Jotta tuotteella voi saada kilpailuetua, silloin tuotteeseen tulisi sisältyä selvitykset kyvystä ennakoida muutoksia, tarinallisuutta, kokemuksellisuutta, elämänmakuisuutta, paikallisuutta, erityisyyttä ja uskottavuutta. Tuotteen irrallisuus paikallisuudesta, elämäntavasta, arvoista ja käytännöistä voi tuottaa asiakkaalle väljähtyneen vaikutelman tuotteeseen ja yritykseen. Myytävä tuote on jollakin tapaa yrityksen kuvaa ulospäin. Kaikki yritykset eivät voi ratsastaa Joulupukin mukana, vaan yrityksen omat tuotteet takaavan kilpailuedun. Jatkuva tuotteen kehittäminen on yksi peruspilari, jolla voi yrityksen liiketoiminnan jatkuvuutta varmistaa.

Hinnan määrittämiseen kannattaa uhrata tovi aikaa ja pohdintaa. Tuotekehittäjän käsikirjassa (2011, d) on annettu siihen työhön paljon apukeinoja. Hinnoittelun tekeminen koko jakelukanavassa järkeväksi ja kannattavaksi on yksi tuotekehityksen iso siivu. Yrittäjän voi olla haastavaa nähdä näiden asioiden hyödyt ja mahdollisuudet ilman riittävää tukea tai ohjausta. Samoin asiakkuuden määritelmää, hahmottamista ja roolia on Tuotekehittäjän käsikirjassa (2011, e) avattu. Moninainen asiakas voi olla matkailijan lisäksi työntekijä, paikallisyhteisön jäsen ja viranomainen, tuotekehitystyön jakaminen järkevällä tavalla kaikkien tietoisuuteen lisää tuotteen tunnettuutta. Asiakkaan tuntemista tulisi parantaa monin keinoin.

Komppula–Boxbergin (2002, 12–13) mukaan matkailualan palvelutuotteita tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti. Myös markkinatestausta täytyy olla, tuotteiden testauttaminen pelkästään oman henkilökunnan voimin, ei ole riittävä. Tuotteen kaupallistaminen ja jälkiarviointi tulee olla hallinnassa. Tuotekehitys tulee olla pitkäjänteinen prosessi koko yrityksen toiminnassa. Nykyaikaisen markkinoinnin lähtökohtaisena perusajatuksena on oletamus, että yritys toimii ja kehittää toimintaansa asiakaslähtöisesti. Tuotekehityksen pohjana tulisi olla tuotteen määritelmä, yrityksen käsitys tuotteesta ja sen tulisi perustua asiakaslähtöiseen ajatteluun. Komppula–Boxbergin (2002, 21) mukaan matkailutuote on asiakkaan subjektiiviseen arviointiin perustuva kokemus, jolla on tietty hinta ja joka syntyy prosessissa, jossa asiakas hyödyntää palvelun tarjoajien palveluja osallistumalla itse palvelun tuotantoprosessiin.

Välttämättömiä edellytyksiä matkailutuotteen syntymiseen ovat palvelukonsepti, palveluprosessi ja palvelujärjestelmä. Palvelukonsepti tarkoittaa asiakkaan tarpeista lähtevää tuotteen ideaa. Palveluprosessi viittaa niihin käytännön toimintoihin, joiden tulee toimia, jotta asiakkaan kokemus onnistuu ja palvelu voidaan toteuttaa. Palvelujärjestelmä koostuu resursseista, joita tarvitaan, jotta palveluprosessi voi tuottaa palvelun, resurssikysymykset, imago, vieraanvaraisuus ja toiminta-ajatus. Näistä kaikista syntyy kokemus, joihin asiakas osallistuessaan vaikuttaa. Tuotekehitys voi olla asiakkaiden toiveista lähtevää tai yrittäjän päässä syntyneiden ajatusten virtaa, joita kehittämällä saadaan tai toivotaan saatavan uusia myytäviä tuotteita. Tärkeää olisi pystyä

yhdistämään tuotteita yrityksen palveluprosessiin, jotta tuotteet eivät jäisi irrallisiksi. (Komppula–Boxberg 2002, 23–24, 92.)

3.2 Mikroyrittäjän arki

Sipilän (2006, 22–23) mukaan yrittäjyys voi olla ns. elämäntyyliyrittäjyyttä, tällöin tavallinen arki ja sen mukanaan tuomat huolet ja työt, eivät tunnu niin haastavilta. Ikään kuin valinta yrittäjyyteen on tullut eteen kuin mikä tahansa uusi työpaikka. Haastattelemani mikroyrittäjät ovat jollakin tapaa hieman tällaisia. Heille yrittäjyys on ollut mahdollisuus ja ehkä jopa päivänselvä asia. Kariniemi-Saukkoriipi (2011) kertoi hänen omasta yrittäjyyden polustaan. Vanhempien viitoittamalla tiellä oli luonnollista jatkaa. Nuoren yrittäjän haasteissa olivat tukena omat vanhemmat ja aviomies. Yrittäjyyttä ei koeta mitenkään rasitteena, vaikka kaikelle työlle ei tunnu riittävän aikaa kunnolla. Mikroyrittäjällä on käytettävä työaika yhtä rajallinen kuin muillakin yrittäjillä. Varamiesjärjestelyt ja henkilöresurssit ovat se seikka, mikä mikroyrittäjällä on haaste. Jatkovaa mietintää vaatii, miten saada aika riittämään kaikkeen tarpeelliseen tasaisesti. Joskus mikroyrittäjät kokevat niin sanotut paperihommat sadepäivän työksi, ja sateella on sitten muuta tekemistä (Tammela 2011). Karttunen (2011) luonnehti matkailualan yrittäjyyttä sattuman kaupaksi, ja näin ollen yrittäjyys voi olla jollakin tapaa myös sivutoimista. Nämä mikroyrittäjät ovat monessa mukana, erilaiset kunnan ja järjestöjen vastuutehtävät vaativat oman aikansa, oma hyvinvointi ja jaksaminen työssä ovat hyvin tärkeitä asioita.

Henkilöstöresurssit ovat olennainen seikka, ja mikroyrittäjät ovat yleensä nimensä mukaisesti pieniä organisaatioita. Henkilöitä palkataan vain kiireaikana, ja heillä on tuolloin kädet täynnä töitä ja he ovat asiakkaita varten. Yrittäjien panostaminen yritykseensä on ympärivuotista, ja heidän tulisi pystyä näkemään itseohjautuvasti, miten töitä kannattaisi tehdä. Omalle työlle sokeutuu valitettavan helposti, kaikki yrittäjät sanoivat samaa asiaa. Haastatteluisa yrittäjät kiittelivät siitä opiskelijoita niistä oivalluksista ja ideoista mitä opiskelijan töissä kävi ilmi ja mihin opiskelijat olivat kiinnittäneet huomiota. Opiskelijoiden oli ehkä helppo katsoa yritykseen ulkopuolisin silmin. Uudet työtävät ja ajankohtaiset asiat jäävät helposti pimentoon, kun työtä tekee arjessa.

4 SELVITYS TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

4.1 Selvityksen menetelmä ja käytännön toteutus

Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen, huomioiden todellisen elämän moninaisuuden. Vaikka tilanteet elävät ja voivat olla pirstaleisia, laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi–Remes–Sajavaara 2008, 157.) Laadullisen tutkimuksen määrittelyssä huomioitavaa on, että tutkimuksella etsitään merkityksiä ja enemmänkin laadullisia asioita kuin numeerisia. Ihmiset hahmottavat maailmaa merkitysten kautta, ja hahmotamme tulevia ja uusiakin asioita peilaten niitä johonkin opittuun tai menneeseen. (Eskola–Suoranta 1999, 45.)

Tutkija ei voi irtisanoutua arvolähtökohdistaan, sillä arvot vaikuttavat siihen, miten pyrimme ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä. Yleisesti voidaan todeta, että laadullisella tutkimuksella pikemminkin pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita kuin todentamaan jo olemassa olevia totuusväittämiä. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina ja annetaan äänen tulla esille. Analyysissä käytetään induktiivista analyysiä, jolloin pyrkimys on paljastaa odottamattomia seikkoja. Aineiston hankinnan metodina käytetään usein luonnollisissa tilanteissa tapahtuvaa haastatteluita, havainnointia ja erilaisten dokumenttien diskursiivisia analyysejä. Tutkimuskohde valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 157, 160.) Näihin edellä mainittuihin seikkoihin nojaten, olen valinnut laadullisen tutkimustavan työhöni, ja se soveltuu mielestäni hyvin ihmisläheiseen työhöni, jossa etsitään merkityksiä.

Toimeksiantajia on tutkittu vähän, joten on vaikea etukäteen tietää vastausten suuntia. Haastattelu halutaan sijoittaa laajempaan kokonaisuuteen, selvittää asiaa monitahoisesti ja syvällisesti. Teemahaastattelusta käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Tällöin tutkimusongelmasta poi-

mitaan keskeiset aiheet tai teema-alueet, jotka koetaan välttämättöminä vastaamaan tutkimusongelmaan. Huomioitavaa on, että teemahaastattelussa ei ole varsinaisia kysymyksiä, vaan teemoja, alueita tai näkökohtia, mitä sitten käsitellään. Teemat voidaan käsitellä missä tahansa järjestyksessä, kunhan kaikista teema-alueista saadaan kuvausta. Haastattelutilanteessa on tärkeää, että haastateltava pysyy teemassa, eikä haastattelija ei osallistu itse keskusteluun. Haastattelun jälkeen puhe tulee muuttaa sanoiksi, eli se litteroidaan. (Hirsjärvi–Hurme 2009, 47–48; Vilka 2009, 35, 100–104, 115–117.)

Pohdinnan jälkeen päädyin laadulliseen tutkimukseen, tavoitteena selvittää mitä merkitystä, odotuksia ja tulevaisuuden ajatuksia yrittäjillä on. Puolistrukturoituun teemahaastatteluun päädyin siksi, että antaisin mahdollisuuden yrittäjille kertoa vapaasti toteutuksesta ja niistä ajatuksista mitä on tullut prosessista, lopputuotteista. Ehkäpä saisin uusia ajatuksia yhteistyöhön. Tiesin, että haastattelut ottavat paljon aikaa, yhteisen ajan sopiminen jopa tuotti ensimmäiset ongelmat. Sain kuitenkin haastatteluihin kaikki ketä olin alun perin ajatellut. Kuluja tuli vähän, koska menin yrittäjien luokse omalla autolla. Aikaa kului vielä litterointiin melkoinen määrä. Koin kuitenkin jo haastatteluvaiheessa, että sain paljon eväitä tulevaisuudelle ja omaan työhöni. Havaitsin paljon asioita, miten ohjaajana voin toimia paremmin ja mitä odotuksia yrittäjillä oli ohjaajille ja opiskelijoille. Ajan säästönkään vuoksi en halunnut kyselylomaketta edes pohtia, ja päädyin haastatteluun, sillä halusin saada haastattelut 100 % varmuudella. Sähköpostit ja lomakkeet on liian helppo siirtää myöhempään. Samalla sain myös perusteluita ja tarkennuksia epäselviltä vaikuttaviin asioihin.

4.2 Haastattelut ja teemat

Tein yrityskohtaiset teemahaastattelut yksilöhaastattelua silmälläpitäen. Eskola–Vastamäen (2007, 27) mukaan teemahaastattelussa on teema-alueet, joihin laadittu temarunko säilytti selkeän järjestyksen minulle ja haastateltaville. Laadin temarungon ja annoin haastateltavan kertoa vapaasti, paikoin täytyi hieman auttaa eli avasin mitä olin teemalla tarkoittanut.

Hahmottelin teemat seuraavasti (ks. liite 4 Teemahaastattelu toimeksiantajalle). Aluksi oli yrityksen taustaa kuvaavia sanoja vihjeenä kertoa niistä tarkemmin. Myös yrityksen asiakkaat ja heidän tapansa tehdä tuotekehitystyötä olivat mielestäni taustaan kuuluvia seikkoja. Seuraava teema käsitteli odotuksia projektiopinnoille ja ylipäätään opiskelijoiden työlle. Kolmas teema käsitteli lopputuotoksia ja niiden hyödynnettävyyttä. Neljäs teema oli loppuajatuksiin ja merkityksiin suunnattu. Viimeinen teema oli kehittämisosuus ylipäätään näille käytännön opinnoille ja oppilaitosyhteistyölle. Laadin haastattelijalle oman kappaleen (ks. liite 5 Teemahaastattelu toimeksiantajalle haastattelijan versio). Siinä tukisanoja oli enemmän, jotta muistaisin mitä olin tarkalleen ajatellut. Näitä tukisanoja ei paljonkaan tarvittu, vaan haastateltavat selvisivät teemarungolla kohtuullisesti. Valmistauduin ohjaamaan keskustelua, mutta sitä ei tarvinnut tehdä, vaan he kertoivat vapaasti asioista.

Laadullisen tutkimuksen analyysiä pidetään tutkimuksen suurimpana haasteena. Aineiston tutkiminen vaatii luovaa prosessia ja tutkijan lukeneisuutta prosessista. Myös herkkyys aineiston ymmärtämiseen tulee olla vahvana taustalla. Laadullisen tutkimuksen tärkein tavoite on lisätä inhimillistä ymmärtämistä, ja tutkijan tulee kyetä tulkitsemaan aineistoa. Oivaltavaa tulkintaa syntyy teorian ja empirian vuoropuhelusta. Se käytännössä tarkoittaa, että tutkijan tulee ottaa oma aineisto haltuun, jotta pystyy näkemään sen läpi tai sisälle. Uutta tietoa ja uutta ymmärrystä rakennetaan tutun aineiston ympärille. (Syrjäläinen–Eronen–Värri 2007, 8.)

Hirsjärvi–Hurmeen (2009, 136–146) mukaan teemahaastattelua voisi purkaa teemojen mukaan. Litterointityön jälkeen aineisto voidaan purkaa teemoihin, mikä voi tarkoittaa saman teeman yhdistämistä joko jokainen haastattelu kerrallaan, tai yhdistämistä eri teema-alueet yhteen, jolloin kuitenkin menetetään haastattelun ajallinen eteneminen. Päätin purkaa haastattelut alkuperäisiin teemoihin ja yhdistää haastatteluista saman teeman mukaiset kohdat. Mielestäni tärkeämpää on saada selville teemojen sisällöt, kuin pysyä ajallisesti samassa järjestyksessä. Yksi haastattelu eteni kuuliaisesti teemarungon mukaan, yksi eteni lähes teemarungon mukaan ja yksi haastattelu eteni selkeästi teemarungosta poiketen hypellen aiheesta toiseen ja palaten asioihin uudestaan.

5 YHTEENVETO TULOKSISTA

5.1 Taustat ja odotukset

Analysoidessani haastatteluita tein mielenkiintoisen havainnon itse haastatteluista. Yrityksissä oli varsinaisesti yksi toimeksiantaja, kenen kanssa asioimme, mutta kahdessa haastattelutilanteessa molemmat yrittäjät olivat paikalla, joko kommentoimassa ja kertomassa omia näkemyksiä ja yhdessä oli perheen jäseniä kuuntelemassa haastattelua. Näin ollen paikoitellen haastatteluissa oli ryhmähaastattelun piirteitä. Ajattelin, että koska mikroyrittäjät ja myös taustalla toimiva perhe ovat ylipäättään kiinnostuneita mitä yrityksessä tapahtuu, he halusivat olla mukana. Ehkä opiskelijat koettiin merkittävänä lisänä yritystoiminnan kehittämiseen ja oltiin kiinnostuneita asiasta, vaikka en huomannutkaan tiedustella asiaa. Näin ollen haastatteluaikaa sopiessani olisi ollut luonnollisesti vähintäänkin kohteliasta kysyä myös muita mahdollisia haastatteluun osallistujia. Sama asia olisi ehkä koskenut alusta asti yrittäjiä. Pariskunnat toimivat kuitenkin samanarvoisina yrittäjinä, ja sitoutuminen olisi ollut vahvempaa ja ajankäytöllisissä asioissa he olisivat voineet auttaa toisiaan paremmin. Kumpikin olisi varmasti osannut auttaa opiskelijoilta heidän kysymyksissään. Myös koko perheen liittäminen olisi helpottanut opiskelijan työtä, kun he pohtivat yrittäjän taustavoimia.

Yritykset ovat taustaltaan maaseutumatkailuyrityksiä ja heillä on mökkimajoitusta. Heidän asiakaskuntansa ovat erilaisia. Yhdessä asiakkaiden pääpaino on kansainvälisissä asiakkaissa, erityisesti talviaikana, kesällä on enimmäkseen kotimaisia asiakkaita. Näillä asiakkailla on yleensä jonkinlainen pakettimatka, johon on yhdistetty erilaisia aktiviteetteja, ruokailua ja majoitusta. Yhdessä yrityksessä talvella on pääasiassa kotimaisia työnsä vuoksi matkustavia, mutta heillä on myös vapaa-ajan kotimaisia ja ulkomaalaisia matkustajia. Heillä ei ollut juurikaan myytäviä aktiviteetteja, asiakkaat ohjattiin tekemään itse asioita. Heidän liikevaihdon isoin osa tulee majoituksesta. Yhdessä yrityksessä on sekä ulkomaalaisia että kotimaisia vapaa-ajan omatoimimatkustajia, ja heille ei ollut juurikaan tarjottu muuta kuin majoitusta.

Tuotekehitys käsikirjan (2011 a) mukaan tuotekehityksen tekemisen havaitseminen voi olla yrityksissä haastavaa. Tuotekehitystä ei välttämättä mielletä tehtävän. Vain yhdessä yrityksessä yrittäjä sanoi, että jopa päivittäin yrityksessä mietitään ja parannellaan tuotteita. He eivät niinkään rakenna jatkuvasti uutta, mökkejä, menuja tai ohjelmapalveluita, vaan he muokkaavat ja parantelevat olemassa olevia jo hyviksi havaittuja tuotteita. Vinkkejä tähän työhön he saavat asiakkailta ja myös alihankkijoiden oppailta. Kahdessa yrityksessä yrittäjät sanoivat, etteivät tee tuotekehitystä. Sen sijaan he kertoivat räätälöivänsä tuotteita asiakkaiden toiveiden mukaan.

Kahdella yrittäjällä olivat odotukset olleet opiskelijoiden työhön positiiviset, heillä oli aikaisempaa kokemusta oppilaitoksemme opiskelijoista. Yksi yrittäjä kertoi olleensa lähes epäluuloinen opiskelijoita ja opettajia kohtaan, hän ei ollut tehnyt aiemmin oppilaitosyhteistyötä. Viimeistään tutustumiskäynnillä opiskelijoiden into ja positiivisuus olivat tarttuneet, myös tähän yrittäjään ja luottamus oli alkanut rakentua. Omat ennakkokäsitykset ja näkymättömät asenteet asiaan kuin asiaan vaikuttavat paljon, ja ne näkyvät ikään kuin rivien välistä. Ennako-odotukset kuitenkin täyttyivät ja jopa ylittyivät.

Yrittäjien odotuksiin vaikutti minun mielestäni myös heidän oma prosessinsa toimeksiannon osalta. Eli mitä yrittäjät odottivat opiskelijoiden tekevän projektissa. Heille oli ollut pääsääntöisesti helppoa mieltä tehtävää. Yksi yrittäjä oli pohtinut toimeksiantoa tehdessään, millainen työ voisi olla opiskelijoiden mielestä mielekäs ja oppimista tukeva. Kaksi yrittäjää kertoi, ettei ollut ajatellut opiskelijaa siinä vaiheessa, vaan oli luottanut ohjaajaan. Toimeksiannot lähtivät yritysten aidoista tarpeista ja olivat näin ollen todellisia. Toimeksiannot kunnioitettiin ja niissä pääsääntöisesti pysyttiin. Osa toimeksiannoista oli tarkkoja ja selkeitä, jolloin työ käynnistyi helposti. Muutamat olivat haastavia ja laveita, näin ollen vaativat pitempää kypsyttelyä, eivätkä opiskelijat saaneet heti kiinni ajatuksesta, mikä tietysti aiheutti turhautumista ja ahdistusta tiukan aikataulunkin vuoksi. Väljää toimeksiantoa yrittäjä puolusti sillä, että silloin opiskelijat pääsevät itse vaikuttamaan mitä haluavat tehdä ja yrittäjä voi valikoida sitten laajemmasta tuotoksesta niin sanotusti parhaat ideat päältä. Näkisin kuitenkin, että opiskelijan kannalta on helpompi aloittaa työ tar-

kasta ja pitemmälle mietitystä toimeksiannosta. Jos työ tulee kestävämpään pidemmän ajan ja on esimerkiksi sidoksissa harjoitteluun, silloin laeva toimeksianto on hyvä ja antaa haastetta. Opintojaksokiinnityksissä nopeus ja tarkkuus ovat valttia.

Ensitapaaminen vaikutti paljon myös odotuksiin. Kaikki yrittäjät kokivat, että tutustumiskäynti ja yritysesittely paikan päällä ovat onnistumisen kannalta ehdottomat. Jos yritys jää kasvottomaksi ja henkilökohtainen kontakti jää luomatta, sitoutuminen on heikompaa molemmin puolin. Nettisivujen perustella ei saa todellista kuvaa. Puheesta ihminen luo omat mielikuvansa, jotka eivät välttämättä vastaa yhtään todellisuutta. Ensitapaamisen, henkilökohtaisen kontaktin ja ympäristön merkitys korostui, ne loivat tai vahvistivat myös odotuksia. Yksi yrittäjä sanoi, että nähdessään opiskelijoiden innon, hänen odotukset kasvoivat. Kysymysten tulva yllätti hänet positiivisesti, hänen ei tarvinnutkaan kertoa ja puhua koko ajan toiminnasta, vaan opiskelijat omaloitteisesti kyselivät. Yksi yrittäjä halusi painottaa sitä, että tekemisen aitous tuli ilmi myös tapaamisessa. Eli että joko ollaan tekevinään tai tehdään oikeasti. Väittäisin, että sama asia välittyi myös opiskelijoille. Tapaaminen olisi paras olla mahdollisimman alussa opintojaksolla. Jäin pohtimaan, että olisiko alustavan aikataulurungon tekeminen paras jo ensimmäisen keskustelun aikana ohjaajan kanssa. Kun merkintä on kalenterissa, siihen on luonnollisesti pyrkimys. Yksi yrittäjä mainitsi myös sen seikan, että kun opiskelija tulee käymään yrityksessä, silloin myös ymmärtää missä yritys todella sijaitsee. Kunnat ovat laajoja, ja jos ei tunne yritystä ennakolta, sijainnin ymmärtäminen voivat olla vaikeaa. Toinen sanoi, että viimeistään siinä käynnillä valkeni, ettei tämä ole mikään ”disniländi” vaan pieni mökkiyritys. Tapaamisen merkityksestä voisi vetää johtopäätöksiä, että oppiminen vahvistuu aidoissa ympäristöissä. Ymmärtää helpommin mistä on kyse, kun näkee, kuulee, tuntee ja hyödyntää myös muita aisteja.

5.2 Konkreettisten tuotosten hyödyt

Yksi yrittäjä oli ottanut toisen pienryhmän laatimat vanhojen tuotteiden uudistukset käyttöön. Hän ei ollut muuttanut niihin mitään. Toisen ryhmän tuotteita

hän oli hyödyntänyt osissa, mutta niitäkin useammin kuin vain kerran. Hänen mieltämä toimeksianto oli ollut alun perin tarkka. Yksi yrittäjä oli käyttänyt toisen pienryhmän tuotetta pohjana, kun oli jatkojalostanut sitä eteenpäin lähinnä hinnoittelun osalta. Siinä vaikutti, että tuotteen tuotantoprosessin ymmärtäminen oli vajavainen ja siksi hinta ei ollut todellinen. Työvoimakuluja oli huomattavasti enemmän. Hänellä toisen pienryhmän lopputuotteiden osalla oli ostohintojen kohdalla vääriä tietoja, ja hän oli muokannut hintoja. Hinnan laatiminen onkin opiskelijoille hankalaa, ja sitä se on myös yrittäjälle. Teoriatuntien hyödyntäminen olisi pelastanut paljon, nehan kulkivat rinnalla kooajan. Tässä toimeksianto oli tiettyihin tuotteisiin suunnattu, mutta yrittäjä antoi opiskelijoille paljon vapauksia. Yksi yrittäjä sanoi, että yrityksessä tuotteita ei ole vielä hyödynnetty. Hän sanoi, että ihan se viimeinen konkreettinen hyöty on käyttämättä, mutta korosti puheessaan jopa kolmeen kertaan, että tästä prosessista oli hyötyä molemmille osapuolille. Näkisin, että tämä nimenomainen yritys oli oppinut paljon opiskelijoiden tuotoksista ja oppimisprosessista. Toimeksianto oli laava ja vapaa.

Henkinen hyöty (innostus, motivaatio ja ylpeys yritykseen) olivat nähtävissä kaikkien yritysten kohdalla. Kaikissa yrityksissä oli alkanut tapahtua monella saralla. Uusia ideoita pyöritettiin, tuotteita testattiin, into kokeilla ja uudistaa asioita oli kaikkien puheissa. Erään yrittäjän toteamus, että opintojakson hyöty oli siinä, että tämä viritti heitä yrityksessä, mutta myös selvästi viritti opiskelijoita. Opiskelijat katsoivat tuotteissaan myös mahdollisuuksia verkostoitua alueen muiden yrittäjien kanssa. Se oli yksi asia mikä on auttanut yrittäjiä myöhemmin, sillä haastatteluissa kävi ilmi, että yhteistyötä eri saroilla oli lähdetty viemään eteenpäin. Itse ei tarvitsekaan osata, ehtiä ja jaksaa kaikkea. Yksi yrittäjä myös toivoi, että opiskelijat olisivat oppineet yhteistyön tekemisestä, ryhmäreflektio olisi hyödyllistä kaikkien opiskelijoiden kannalta, oma ajatuskanta lähes aina laajenee tai saa uusia näkökulmia. Opiskelijoiden työt oli otettu hyvällä mielellä vastaan, ehkä hieman jakamaan sitä arkea, mitä yrittäjät pääasiassa yksin pyörittävät.

Osa lopputuotteista oli visuaalisesti kauniita ja opiskelijoilla oli taiteellista silmää valokuvata erilaisia asioita. Näistä valokuvista ja laadituista kuvallisista pohjista yrittäjät pitivät paljon. Ainakin yksi yrittäjä kysyi saada kuvia käyt-

töönsä ja pyysi luvat valokuvaajilta. Kuvia on hyödynnetty muun muassa yrityksen omassa ja paikallisyhdistyksen 2012 vuosikalenterissa. Nettisivujen päivityksen yhteydessä kuvia tullaan lisäämään yrityksen sivuille ja kuva-pankkiin. Oli selkeä tosi asia, että opiskelijoilla on hyvät atk-aidot ja ymmärrys tietoteknisiin asioihin. Kun tietokoneen käyttäminen on tuttua ja jokapäiväistä, se on silloin helppo apuväline. Haastatteluissa arvostus monipuolisiin teknisiin taitoihin nousi hieman esille, yrittäjät sanoivat käyttävänsä erilaisia pohjia tulevaisuudessa esimerkiksi tarjouskirjeenvaihdossa. Haastattelussa tuli ilmi sosiaalisen median ja ylipäättään sähköisen liiketoiminnan haasteet. Nettisivustoja päivittää joku ulkopuolinen taho alihankintana ja käsitys sähköisestä liiketoiminnasta oli selkeästi auki. Mikroyrittäjän osaamiskenttä tulisi olla laaja ja työaika on rajallista, joten ei ole ihme, että osa asioista on heikolla tolalla. Toisaalta ei tarvitsekaan osata joka asiaa, mutta ymmärrys asioihin tulee olla.

Vaikka ryhmät tekivät myös selkeää tuotekehitystyötä uusien tuotteiden kanssa, osa ryhmistä halusi tehdä lisäksi muun muassa mökkikansioita. Niihin liitettiin esimerkiksi omatoimista aktiviteettiopastusta, alueen karttoja ja menovinkkejä. Yrityksen tehtäväksi jäi toteuttaa kansiot haluamallaan tavalla. Haastattelussa kävi ilmi, että he eivät olleet ainakaan siihen mennessä vie-neet ajatusta loppuun. Tästä voisi vetää johtopäätöksiä siihen, että kun yritykset eivät varsinaisesti ”tilanneet” mökkikansioita, he eivät ole sitoutuneet myöskään jatkohyödyntämään niitä. Ne, mitä he olivat toivoneet, oli hyödynnetty jo eteenpäin tai laitettu jatkojalostukseen. On ainainen aikaresurssikysymys minkä kanssa yrittäjä painii. Opinnäytetyön otsikkokin on sitä ajatusta ja eräs yrittäjä sanoi haastattelussa, että omaa aikaa täytyy kovasti miettiä mihin se riittää.

Yksi yrittäjä sanoi, että opiskelijalle on luultavasti ollut iso hyöty siinä, että pienryhmät näkivät isomman ja laajemman kokonaisuuden, sekä sen rakentamisen kokonaisuutena. Jos tieto olikin alussa pirstaleista, lopussa näkyi kokonaisuus. Toimeksiantajat pitivät myös sitä hyvänä, että ohjaaja oli mukana ja paikanpäällä näkemässä yritykseen paremmin.

5.3 Kehittämisajatukset toimeksiantajan näkökulmasta

Aloitus ajankohtaa pidettiin hyvänä kaikissa ryhmissä. Yksi yrittäjä toivoi, että työ olisi pitänyt saada päätökseen ennen varsinaisen sesongin alkua, vähintään ennen joulukuuta. Tai vaihtoehtoisesti töiden valmistuminen olisi mennä sesongin yli, huhtikuulle asti. Koulumaailmassa lukukauden lopussa tulee saada mahdollisimman todenmukainen opintopistemäärä rekisteriin, jotta voidaan todentaa, mitä syksyn aikana on tehty. Voisi päätellä asiasta, että mikäli syksyllä vastaava opintojakso alkaa, ideointi tulisi ohjaajan ja toimeksiantajan toimesta käydä jo toukokuussa. Näin työtehtävät olisivat heti syksyllä opintojen alkaessa valmiina. Reipas aloitus infoineen ja tapaamisineen vauhdittaisi varmasti myös toteutuksen loppuun saattamista. Kaksi yrittäjää koki, että sillä ei ollut heille merkitystä, vaikka lopputuotteet menivätkin tammi-helmikuulle. Yhden pienryhmän osalta työt siirtyivät jopa maaliskuulle toimeksiantajan ulkomaan matkan vuoksi. Ohjaajana pidän tärkeänä pysymistä aikataulussa, mutta myös tärkeä seikka on pitää opiskelijoiden oppimisprosessi mahdollisena. Kaikki opiskelijat eivät voi edetä yhtä nopeasti, ja joidenkin prosessi vain etenee hitaammin. Joskus vapaamatkustajan leima tulee turhaan, kun joku näppärä hoitaakin dokumentit käden käänteessä.

Kaksi yrittäjää oli sitä mieltä, että heidän olisi pitänyt pystyä parempaan ajanhallintaan ja toinen soimasi itseään siitä useassa otteessa. Aloinkin miettiään eräänlaista varamiesjärjestelyä myös tältä kannalta. Jos molemmat yrittäjät olivat olleet alusta asti mukana, luultavasti aina toinen olisi ehtinyt paremmin vastaamaan opiskelijoiden kysymyksiin. Varmasti he olisivat kumpikin osanneet vastata niihin, sillä ne kysymykset olivat lähinnä arjen toiminnan tarkentavia kysymyksiä.

Yksi yrittäjä palasi tutustumiskäyntiin vielä loppuvaiheessakin ja hän korosti sitä, että jos jotain voisi kehittää, tulisi se ajatus yrityksestä olla vielä kirkkaammin esillä. Hän käytti vertauskuvaa mökistä ja palatsista, ja totesi, että kumpaankin työn voisi tehdä, mutta tulee tietää ja ymmärtää mihin tuotetta rakentaa. Eli sopiiko se siihen paikallisuuteen, ympäristöön ja yrittäjiin. Jos tuotetta ei tunneta omaksi, sen käyttäminen voi olla vaikeaa ja jopa mahdotonta.

Yhdessä haastattelussa tuli opettavainen vertaus veturinkuljettajasta, joka tässä tapauksessa olisi opettaja, ja perävaunuista, joka olisivat opiskelijoita. Hän sanoi, että veturinkuljettaja voi mennä tuhatta ja sataa määränpäähän, mutta jos peräkoukku ei ole ollut kiinni vaunuihin, ei sillä ajolla ole ollut mitään merkitystä. Kun kysyin vertauksen merkitystä, hän olisi valjastanut ohjaajan vahvempaan ohjaustyöhön, ja vastuuttanut ohjaajan vastaamaan paremmin opiskelijoiden oppimisprosessista. Kaksi muuta yrittäjää sen sijaan sanoi, että heidän toimeksiantajana olisi pitänyt olla paremmin ja enemmän mukana. Päätelen tästä, että ylipäättään tekijöiden roolit tulisi kirkastaa paremmin kaikille.

Yksi yrittäjä nosti vertailukohteeksi oppilaitosyhteistyölle hanketyön. Hän sanoi, että nykyisin hankkeissa ei saa olla suoranaista hyötyä yrittäjälle ja hankkeet ovat jollakin tapaa maksullisia, jolloin oletus on myös hyötynäkökulmaan. Oppilaitosyhteistyössä vaaditaan ja pitää olla hyötyä, muuten niitä ei kannata tehdä oppilaitoksen ja opiskelijoiden näkökulmasta. Jos sitä ajattelisi eteenpäin, niin siinä oppilaitoksella on etulyöntiasemaa hankkeisiin verrattuna.

Keskustelussa nousi myös esille työn hinnan merkityksestä. Yrittäjät eivät maksaneet tuotoksista mitään oppilaitokselle. Kun vastaava käytännön työ tehdään opiskelijatyönä, toimeksiantaja on tuloksesta itse vastuussa. Ohjaukseen tuleva resurssi on tarkoitettu oppimisprosessin ohjaamiseen. Mikäli työhön liitetään palveluosaston toimintaa ja siitä laskutetaan tarjouksen mukainen palkkio, silloin vastuu lopputuloksesta on palveluosastolla ja ohjaajalla. Ohjaajan resurssi on tuolloin isompi. Olemme usein valmentajien palaverissa käyneet tätä projektiopintojen hinnoittelua läpi, mutta ainakin toistaiseksi toimeksiantaja maksaa toimeksiannosta tulevat välittömät kulut esimerkiksi testaukset ja tavalliset materiaalikulut. Laatu ei valitettavasti ole aina 100 %, opiskelijan työ voi jäädä esimerkiksi kesken. Eräs toimeksiantajan kommentti herätteli minua ajattelemaan, että ei se konsultin työkään aina ole 100 % laatua. Työn hinta on silti ja se on korkea pienestäkin työstä. Varmasti tulevaisuudessa asia nousee uudestaan esille, kun kuluja karsitaan joka kohdasta opetuksessa. Minusta tässä on myös se psykologinen ajatus, että jos

jotain saa ilmaiseksi, sitä ei niin arvosta. Ilmainen työ saattaa jäädä mappiin ö ja pölyttyy pöytälaatikossa. Jos lopputuotteista olisi pitänyt maksaa esimerkiksi heidän itse katsomansa summa, mitä ja minkä verran kokivat saavansa hyötyä, olisivat mökkikansiotkin jo paikallaan. Oman työn arvostus nousisi oppilaitoksessa.

Yritykset palkitsivat vaihtelevasti opiskelijoita. He tarjosivat ruokailua, ehkä illanviettoa ja erityisesti nämä mikroyritykset halusivat palkita tekijöitä. Tätä ei korostettu missään vaiheessa, ja käytännöt vaihtelivat paikoin. Jossain kohdassa opiskelijat mainitsivat näistä niin sanotuista eriarvoisista kiittelytavoista. Alussa tehtävässä projektisopimuksessa näitä asioita voisi käydä läpi luontevasti. Vaihtopalkkioajatus voisi olla myös aineeton, eli yrittäjä voisi antaa tietoa opiskelijoille. He kokivat kauhistuttavana luennoida ryhmälle, mutta vapaamuotoista kertomista esimerkiksi yrittäjyydestä yritysesittelyn lisäksi he pitivät ihan mahdollisena. Yksi yrittäjä olisi myös tässä valjastanut ohjaajan työhön paremmin kyselemään asioita yrittäjältä. Yksi yrittäjä keksi heti, että nuorille tulisi puhua sillä tavalla yrittäjyydestä, että se voi olla yksi luonnollinen tapa työllistyä.

Töiden edetessä kaikilla yrittäjillä heräsi uusia toiveita yhteistyölle ja kaikkiin kolmeen mikroyritykseen on yksi opinnäytetyö tulossa ja tämä yksi kooste projektioppimiseen. Muita yhteistyöviritelmiä ei ole heidän kanssaan aloitettu. Ylipäättään yhteistyö olisikin luultavasti helppoa heidän kanssaan, sillä he tietäisivät jo jonkin verran esimerkiksi siitä miten opiskelijat toimisivat, miten heidän tulisi itse sitoutua työhön.

Yllätyksenä itselleni tuli se, että yrittäjät olisivat halunneet tehdä enemmän yhteistyötä opiskelijoiden kanssa prosessin aikana. He olisivat halunneet tavata ryhmiä ehkä kuukauden päästä aloitustapaamisesta, jonkinlainen papeiden vaihto olisi heidän mielestään tärkeä asia. He olisivat voineet siinä kohtaa tarkastaa, että onko ryhmä menossa siihen suuntaan mihin he ajattelivat. Lisäkysymyksiin olisi ollut tuolloin helppo vastata. He olisivat tulleet mielellään oppilaitokseen tapaamaan opiskelijoita. Tämä tuli siksi minulle yllätyksenä, että olen ajatellut yrittäjien ajan olevan kallista ja elämä kiireistä, etteivät he ennätä. Tämän tiedon perusteella näkisin, että vähintään yksi välipa-

laveri tulisi sopia vaikkapa alustavasti aloituskeskustelussa tai tapaamisessa. Yrittäjät kokivat myös lisäkysymykset oleellisina ja tärkeinä, eivätkä kokeneet opiskelijoiden kysymyksiä rasitteena. Ainoastaan se oli hankalaa, kun sesongin alkaessa yhden yrittäjän ajankäyttö meni tiukalle. Tästäkin keskustelin tämän yrittäjän kanssa ja hän sanoi, että jos olisi sovittu tarkka päivä alussa milloin tavataan esimerkiksi oppilaitoksessa, hän olisi luultavasti saanut sen onnistumaan. Suunnittelutyön merkitys nousee esille myös tässä kommentissa. Omakohtaisten kokemustenkin saattamana voin vakuuttaa, että niin kauan kuin viimeinen eräpäivä on jollekin työlle, sitä helposti siirtää ja siirtää. Ehkä tässäkin tapauksessa viimeisen palautuspäivän ilmoittaminen jo alussa olisi ryhdistänyt työskentelyä.

5.4 Muita huomioita

Toimeksiantajat olivat toisaalta sitä mieltä, että heidän olisi pitänyt pystyä ohjaamaan opiskelijoita enemmän. Toisaalta ajatusta oli paikoitellen myös, että ohjaajan nimenomaan tulisi olla se aktiivinen opiskelijan oppimisprosessissa. Opiskelija on kuitenkin oman prosessinsa haltija, ja on vaikea mennä päättämään toisen puolesta asioista. Ohjailla voi, ainakin yrittää, mutta opiskelijat eivät kaikki ole helposti ohjailtavissa. Osalla ammattitaito riittää itseohjautuvuuteen, samoin motivaatio voi olla erinomainen. Tällöin ohjaaja on lähes häiritsevä tekijä. Jossakin tilanteessa taas opiskelija ei mitenkään etene, vaan on jähmettynyt jonkin ison ongelman eteen. Avoin keskustelu opiskelijan ja ohjaajan välillä tietysti helpottaa. Osa pienryhmistä ottikin yhteyttä ohjaajaan reippaasti. Silloin yleensä tiesi, että jotain ongelmaa on ilmaantunut. Osaa ei tarvinnut tai saanut häiritä. Ohjaajan täytyi luottaa siihen, että opiskelijat kysyivät apua. Tietysti heidän tuli tietää, että apua oli tarjolla, jos oli tarvetta. Välillä oli sovittuja tarkastuspisteitä, joissa ryhmät esittelivät töitään, ja ne olivat hyödyllisiä.

Luultavasti kaikki tiimityön vaiheet alkuinnostuksineen ja ahdistuksineen käytiin joka ryhmässä läpi. Tiimityöskentelyn vaiheet oli hyvä pitää mielessä, jotta pystyi hieman seuraamaan ryhmien tilannetta. Ryhmillä oli tietyt tyypilliset tavat toimia, ja ne etenivät ryhmillä hieman eri tahtiin. Ryhmien kesken oli

avoin ilmapiiri. Joskus se oli vaikeaa ja aikataulujen sovittaminen saattoi olla mutkikasta. Toisaalta tässä tapauksessa lukujärjestyksiin oli merkitty yhteistä työskentelyaikaa, mutta ei sekään ollut kaikille opiskelijoille hyvä ratkaisu.

Toimeksiantajat vaativat toisaalta kurinalaista toimintaa. Aikatauluttaminen pitkälle etukäteen ja työn eteneminen olivat toiveita, jotka vilahtelivat tämän tästä. Ehkä osalla yrittäjistä on hieman vanhakantainen ajatus, että opettajan kautta asiat etenevät. Sekin on hieman tottumuskysymys, ja uskon, että tämän kokemuksen jälkeen nämä yrittäjät luottavan paremmin opiskelijaan. Vesterisen (2002, 165) projektipedagogiikan mallissa ohjaaja on keskellä, kuvaten sitä, että ohjaaja ohjaa niin yksittäisiä opiskelijoita kuin pienryhmiä. Ohjaajan tulee kiinnittyä opiskelijan tiedon muodostumiseen ja osaamisen edistämiseen. Ohjaajan merkitys projektioppimisen prosessille on iso. Tuotokset sitten ovat enemmänkin opiskelijoiden hallittavissa. Käyhkön (2007, 57) mukaan olen oikeilla jäljillä. Ammattikorkeakoulujen pedagogiikka perustuu vahvasti konstruktivistiseen oppimisteoriaan, missä oppija itse konstruoi tietoaan aiemman opitun päälle. Opiskelijoiden oletetaan ottavan määräysvalta omasta toiminnastaan ja kontrolloivan itseään. Opettajat määrittellään oppimisen ohjaajiksi, tutkimustiedon välittäjiksi, soveltajiksi, tuottajiksi ja tieteen alan uusien asioiden seuraajaksi.

5.5 Mistä on hyvät toimeksiannot tehty?

Analyysin jälkeen tulin siihen johtopäätökseen, että hyvällä suunnitellulla toimeksiannolla ja hyvällä prosessin hoidolla voidaan vaikuttaa lopputulokseen. Uskon vahvasti, että kiinnittämällä huomiota alussa moniin asioihin, lopputulos on parempi. Kerron yhteenvedontyyppisesti haastatteluiden pääasiat. On vaikea sanoa asioiden tarkkaa tärkeysjärjestystä, sillä monet asiat vaikuttavat lopputulokseen. Kuten elämyksen tekeminen tuotteeksi, niin myös tämän oppimistuotteen onnistuminen on monien asioiden summa. Ei voida aivan tarkkaan luvata täydellistä suoritusta, mutta puitteita onnistumiselle voidaan luoda ja parantaa näin onnistumisen mahdollisuuksia.

Tulin monessa kohdassa siihen ajatukseen, että aloitusvaiheen aikana ankuroidaan toimeksiantaja, ohjaaja ja opiskelijaryhmä työhön. Orientoinnin kannalta ja epäselvyyksien välttämiseksi olisi tärkeää saada toimeksiannot ja koko tuleva oppimisprosessi mahdollisimman selväksi kaikille osapuolille. Tieto tulee säilyä muuttumattomana, vaikka kertoja vaihtuu toimeksiannon edetessä. Olen haastatteluiden perusteella laatinut sähköisen Toimeksiannon selvityslomakkeen (ks. Liite 6), missä selvitetään toimeksiantajaa, toimeksiantoa ja siihen liittyviä toiveita ja odotuksia. Tämä kaavake toimisi toimeksiantajalle, opiskelijalle ja ohjaajallekin yhteenvetona, perehdytyskaavakkeena ja keskustelun virittäjänä. Olen ottanut Toimeksiannon selvityslomakkeen jo käyttöön. Kokemukseni perusteella tiedän aika paljon tästä vaiheesta, ja peilasin kaavakkeen asioiden järjestystä omiin havaintoihini. Toimiesani projektiopintojen koordinaattorina huomaan, että tällainen työväline helpottaa myös minun omaa työtä. Mikään ei jää muistin varaan. Kun lomakkeen käy läpi toimeksiantajan kanssa, asiat tulevat selviksi kaikille. Tämä vaihe vaatii puhelun toimeksiantajalle, mutta se on helpompi tapa kuin nykyinen sähköpostiselvittely. Haastatteluissa kävi myös ilmi henkilökohtaisen kontaktin merkitys.

Yhteystietojen kohdalle nostaisin tärkeänä seikkana varahenkilön nimeämisen. Haastattelutilanteiden havaintojen vuoksi olisikin hyvä kysyä muiden henkilöiden mukanaoloa. Koska kaavaketta tullaan käyttämään yleisesti kaikkien toimeksiantojen kanssa, varahenkilö on oikea nimitys. Haastatteluissa kävi ilmi, että jos vain yksi henkilö yrityksestä on tietoinen opiskelijoiden työstä, siinä on omat riskinsä. Toki pääasiallinen vastuu tulee olla jollakin, mutta opiskelijat voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä myös johonkin toiseen henkilöön. Aina se ei ole tietenkään mahdollista, mutta silloin olisi hyvä miettiä etukäteen varajärjestelmiä. Toimeksiantajat mainitsivat, että joskus yhteydenotot puhelimitse ovat parempia kuin sähköposti. Erityisesti kiireellisessä asiassa puhelin on hyvä väline. Toispäinkin oli toiveita ja sähköpostia pidettiin parempana tapana. Luonnollista olisikin kysyä toimeksiantajalta, kumpaa hän mieluummin käyttäisi.

Toimeksiannon pääasia tulisi kuvailla mahdollisimman tarkasti. Tulisi pystyä haarukoimaan mihin opintoihin toimeksiannon voisi sijoittaa, löytyykö työstä

kehittävä elementti, onko se käytäntöä toteuttava, voiko työtä ajatella opin-
näytetyöksi vai onko jokin opintojakso sopivasti tuloillaan, johon työn voisi
liittää. Kaikki edellä mainitut opintojaksot ovat hyviä sijoituspaikkoja, eikä ole
yhtä ainutta oikeaa. Toimeksiantajalla voi olla ajatusta miten työtä voisi tehdä
ja ne liittyvät odotuksiin. Odotuksia kartoitan myös ajatuksella, että mitä vaa-
timuksia toimeksiantaja miettii tekijöille. Jos hänen odotuksia ei kysytä tai
selvitetä lainkaan, voi lopputulos mietityttää häntä. Aina yhtä tärkeä asia on
toimeksiannon aikataulu. Jos esimerkiksi toimeksiannon aikataulu on tiukka,
työtä ei kannata sijoittaa opinnäytetyöksi hitaan prosessin vuoksi.

Kustannuksista tulee myös puhua aloitusvaiheessa. Useat toimeksiantajat
aloittavat itsekkin puheen kuluista, mutta se ei ole itsestään selvää kaikille.
Toimeksiannoista tulee yleensä yritykselle kuluja, esimerkiksi erilaisten selvi-
tysten tekeminen voi vaatia erilaisia yrityksen esimiesten tai työntekijöiden
haastatteluita ja työaika. Myös tuotteiden testaukset ja hankittavat tarvikkeet
tulevat toimeksiantajan kautta. En kuitenkaan usko, että vieraanvaraisuus-
eleistä tarvitsee erikseen keskustella. Mielestäni on toimeksiantajan asia,
miten haluaa palkita opiskelijoita työstä. Tässä vaiheessa on syytä myös ker-
toa ohjaajan ohjausressuksista. Kun ohjausresurssi, on kaikkien tiedossa,
muut toimijat ymmärtävät oppilaitoksen panostuksen asiaan. Mikäli keskuste-
lussa käy ilmi, että toimeksiannon vaativuus edellyttäisi ohjaustyötä enem-
män kuin ohjausresurssi olisi, tällöin tulisi selvittää lisäohjauksesta aiheutuvat
kulut yhdessä palvelutoiminnan kanssa. Mahdollista on tehdä itse InnoAka-
temian koordinaattorina arvio ohjaustarpeesta ja lisäkuluista. Vastuukysy-
mykset liittyvät myös kuluihin, että mikäli palvelutoiminta on toimeksiannoissa
mukana, tällöin vastuuta työstä on enemmän ohjaajalla. Projektiopinnoissa ja
myös kehitysprojekteissa vastuu opiskelijan työstä on tilaajalla. Opiskelijat
ovat vakuutettuja oppilaitoksen puolesta tehdessään toimeksiantoja.

Haastatteluissa korostui tapaamisten merkitys yhtenä tärkeänä seikkana.
Toimeksiantajat olivat yksimielisiä siitä, että aloitustapaaminen, puolesta vä-
lissä tapahtuva papereiden vaihto ja loppupalaveri olisivat tärkeitä. Ajankäy-
tön ja sen hallinnan vuoksi olisikin hyvä haarukoida sopivia ajankohtia mah-
dollisimman aikaisessa vaiheessa. Niitä voi lähempänä katsoa tarkemmin,
mutta merkintä kalenterissa luo väistämättä ryhtiä. Kyseisissä projektitoteu-

tuksissa yrityksiin tutustuminen paikan päällä koettiin ehdottoman tärkeäksi asiaksi tulevan tuotekehitystyön vuoksi. Henkilökohtaisen suhteen luominen toimeksiantajan, varahenkilön ja ryhmän välillä oli tärkeää.

Arvioinnin läpikäynti on hyvä ajatella etukäteen. Arviointimatriisi on näppärä ja sen hyödyntäminen on helppoa. Opiskelijat suuntaavat opiskeluaan tavoitteiden, arvioinnin ja palautteen perusteella. Arviointi on yleensä ohjaajan työn haasteellisimpia kohtia, painotus voi kääntyä liiaksi raporttiin ja toimeksiantaja voi parhaiten itse arvioida tuotoksia tai toteutusta. Opiskelijat tekevät itse ja vertaisarvioinnin ryhmästään. Toimeksianto voi näyttää hyvältä opiskelijan ansioluettelossa. Tähän hän tarvitsee työ- tai osallistumistodistuksen toimeksiantajalta.

Pohdin pitkään hyvää nimitystä yrittäjien luennoinnille. Yrittäjät kauhistuivat ajatusta pitää luentoja, ajattelin että jos teema olisikin vaihtopalkkio, ehkä he ajattelisivat asiaa enemmän luontevana osana, eikä niinkään opettamisena. Yritysesittely on tavallinen yrittäjän pitämä esitys ja selvitys yrityksestä. Yrittäjillä on paljon tietoutta varsinkin yrityksen substanssista, ja tämän kävelevän tietopankin avaaminen opiskelijoille olisi hedelmällistä opiskelun kannalta. Väittäisin, että jokainen yrittäjä voi helposti kertoa yritysesittelyn lisäksi esimerkiksi yrittäjän arjesta.

Lopputuotoksien tai tuotteiden, toteutuksen läpi käynti on luonnollinen osa prosessia. Esimerkkinä tässä kyseessä olleessa projektitoteutuksessa dokumentaatio oli sähköisessä muodossa, ja opiskelijat joko lähettivät ne sähköpostin liitteenä tai loppupalaverissa tallensivat työt toimeksiantajan osoittamaan paikkaan. Ainakin yksi yrittäjä sanoi, että hänellä oli dokumenttien avaamisen kanssa ongelmia. Tietokoneen käyttöjärjestelmän vuoksi ne eivät toimineet, joten tämän seikan kartoittaminen olisi tärkeää.

Toimeksiannon prosessia miettiessäni havaitsin monta mahdollista mutkaa ennen kuin toimeksianto saavuttaa tekijät. Toimeksiantaja on miettinyt tulevaa työtehtävää mielessään tai työryhmän kanssa ja hän ottaa yhteyttä InnoAkatemian koordinaattoriin eli minuun tai johonkin muuhun henkilökuntaan kuuluvaan. Hän kertoo asiat pääpiirteissään minulle, minä väistämättä suo-

datan ne ja kerron ne valmentajapalaverissa muille valmentajille. Siinä mietimme ohjaajaa ja opiskelijoita, pohdimme parasta ratkaisua asialle. Sitten informoidaan ohjaajaa, rekrytoidaan opiskelijat ja vasta ehkä parin viikon päästä tekijät on saatu saman pöydän ääreen, jolloin ohjaaja kertoo toimeksiannon tarkemmat tiedot. Väittäisin, että jokunen tiedon jyvänen, joka auttaisi toteuttajia, on voinut kadota matkalla. Kun toimeksianto aloitusvaiheessa selvitetään kunnolla, on toteutus ja lopputulos varmemmalla pohjalla ja toimeksiantaja voi hyötyä paremmin projektiopinnoista. Myös puskaradio pelaa silloin paremmin. Oppilaitoksen edustajana minun tulee pyrkiä tekemään oma osuuteni mahdollisimman hyvin, että toimeksiannot pääsevät käyntiin.

Työelämäläheisyys on ammattikorkeakouluopinnoissa tärkeä elementti. Projektioppiminen on yksi keino toteuttaa tätä. Tärkeimpiä seikkoja teorian tiedon ja haastatteluiden perusteella on, että projektiopiskelulla tulee olla hyötyä niin opiskelijalle kuin työelämälle. Ilman konkreettista hyötyä oppilaitos ei saa hyviä käytännön opintoja työelämästä opiskelijoille. Kellään yrittäjällä ei ole aikaa sellaiseen, ettei hyötyä tullut, mutta kallista aikaa kului. Projektiopinnoilla on merkitystä kaikkien osapuolien oppimiseen. Oppimistilanteessa tavoitteena on, että kaikki osapuolet – opiskelija, opettaja ja työelämän toimija – oppivat (Rutonen 2011, 10). Otsikko pisti silmääni samaan aikaan, kun aloitin haastattelutyötä keväällä 2011. Jäin miettimään, että miten sellaiseen tilanteeseen oikein päästäisiin. Ohjaajana tiedän, että opiskelija ja ohjaaja voivat oppia, mutta miten liittää työelämän siihen? Onnistuessaan projektioppiminen avaa kaikille osapuolille uusia ovia.

6 POHDINTA

Opinnäytetyössäni selvittelin työelämäläheisten opintojen merkityksiä mikroyrittäjien näkökulmasta. Tarkoituksena oli myös selvittää mitä hyötyjä yrittäjät kokivat saaneen, millaisena he kokivat oppilaitosyhteistyön ja millaisia ajatuksia heille tuli tulevaisuutta ajatellen. Tärkeää tämä on siksi, että opiskelijat tekevät vuosittain ison opintopistemäärän erilaisia projektitoteutuksia, ja näillä opinnoilla tulee olla selviä hyötynäkökulmia kaikille osapuolille.

Mikroyrittäjät toimivat yksin, mutta tiiviisti perheen kesken, joten tulevaisuudessa lähipiiri olisi hyvä saada mukaan ohjaustyöhön jollakin tasolla. Toimeksiantajat kokivat saaneensa käytännön hyötyjä tuotteiden osalta. Osa tuotteista toimi lähtölaukauksena jatkojalostukselle, mutta niissäkin tapauksissa opiskelijoiden ideat ja oivallukset olivat virikkeitä antavia ja hyödyllisiä. Toimeksiantajien tärkeäksi kokemat tuotteet ovat käytössä. Myönteisenä seikkana tuli henkisten voimien tai työhön virittävien seikkojen hyötynäkökulma, negatiivisia puolia he eivät löytäneet.

Yrittäjät tekevät työtä itsekseen, ja ulkopuolisen apu on harvinaista herkkua. Opiskelijat otettiin poikkeuksetta hyvillä mielin vastaan ja heidän töitä arvostettiin. Myös heidän oppimisprosessinsa auttoi yrittäjiä. Monenlaista innostusta, uusien tuotteiden virittämistä ja muuta intoa työn kehittämiseen esimerkiksi yhteistyön aloittelua alueen muiden yrittäjien kanssa, tuli prosessin myötä. Henkistä merkitystä on haastava mitata, mutta haastattelussa kävi ilmi, että opiskelijoiden aito innostus herätteli yrittäjiä Prinsessa Ruususen unesta. Työtä tehdessä ei näe aina uusia ratkaisuja. Uusia seikkoja ja yksityiskohtia tuli prosessin osalta selville. Yrittäjät nostivat henkilökohtaisen tapaamisen merkityksen tärkeään arvoon ja he olisivat halunneet olla opiskelijoiden oppimisprosessissa enemmän mukana. Tapaamisen merkityksestä tein johtopäätöksen, että oppiminen ja sen vahvistaminen on helpompaa aidossa ympäristössä. Eri toimijoiden roolit tulisi kirkastaa ja selvittää projektiopintojen prosessin vaiheet tarkemmin. Toimeksiannon laveus voi olla haaste, jos am-

mattitaito ei vielä riitä hallitsemaan sitä. Tarkemmin määritelty toimeksianto voi olla parempi opiskelijan kannalta.

Laadullinen tutkimus on ihmisläheinen ja sillä selvitetään merkityksiä. Teemahaastattelussa pääsee haastateltava ääneen ja hän on tutkimuksen kohde. Analyysivaiheen purkutyössä aineiston palauttaminen teemoihin on yksi keino selvittää tuloksia. Muita tutkimusmahdollisuuksia löytyisi, ja vertailevana tutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää sellaisia yksittäisiä kehitysprojektioipintoja, joissa ei mene rinnalla teoriaopintoja. Tulevaisuuden opetussuunnitelma 2013 työssä toivon, että ajatuksiani kuunnellaan ja erityisesti kehitysprojektioipinnot tulisi nivoa johonkin teoriaopintoteemaan ja viedä niitä rinnan. Myös vaikeustaso tulee olla sopiva. Opiskelijoiden voi olla vaikea käyttää aikaisemmin oppimaansa teoriatietoa käytäntöön. Opetussuunnitelmatyössä tulee myös pitää mielessä riittävä väljyys tavoitteissa, kehitysprojekti voi olla naapuriryhmässä erilainen. Kehitysprojekti tulisi avata tarkasti, sillä se on toisentyypinen kuin projektioipinto ja se tulee pitää mielessä. Molemmat ovat tärkeitä ammattitaidon kehittymisen vuoksi, mutta työtehtävät ja tuotokset ovat erilaisia. Toinen mielenkiintoinen tutkittava ajatus olisi kummitai kumppanuustoiminnasta läpi koulutuksen. Opiskelijat tekevät opinnoissaan erilaisia tuotoksia ja nämä hyödyttäisivät erityisesti pieniä yrityksiä.

Teemahaastattelu antoi vapautta haastateltavalle, ja vaikeutena minulle haastattelijana oli epävarmuus lisätä kysymyksiä, kun havaitsin jotain tärkeää mistä olisi pitänyt saada lisätietoa. Toisaalta vasta purkuvaiheessa huomioni kiinnittyi joissakin kohdissa epäselviksi jääneisiin seikkoihin. Hieman haastavana pidin myös suulasta haastateltavaa, johonkin kohtaa piti vain päättää asiasta keskustelu.

Pohdin tulosten luotettavuutta, laatua ja tarkkuutta. Työssäni olen pyrkinyt kertomaan kaikki työni vaiheet tarkasti ja sillä tavalla seikkaperäisesti, että lukijan olisi helppo ymmärtää mitä valintoja olen tehnyt ja miksi olen näin päättänyt. Haastattelutyö tapahtui samalla kaavalla haastattelurungon perustella. Vain yksi haastateltava hyppeli aiheesta toiseen, palaten takaisin ja lisäten myöhemmin. Sen haastattelun analyysi otti eniten aikaa, mutta mielestäni sain teemat järjestykseen. Litteroinnin tein samalla tarkkuudella kaikille,

enkä soveltanut haastatteluita ryhmähaastatteluun, koska relevantteja kommentteja oli vain muutama perheen toisella henkilöllä. Enemmänkin kiinnostus asiaan oli huomionarvoinen seikka.

Haastatteluissa tuli ilmi samoja asioita, mitä käytiin läpi yhdessä myös palauttekeskusteluissa opiskelijoiden kanssa. Näkisin, että olen käynyt samoja seikkoja paikoin kahteen kertaan heidän kanssaan. Olen mielestäni myös perustellut kantani niin teoriatiedon kuin haastatteluidenkin perusteella. On tietysti selvää, että koska pidän ohjaajan työstäni ja haluan kehittää sitä, olen sitäkin silmällä pitäen lukenut haastatteluita ja nähnyt kehittämisen mahdollisuuksia. Toinen lukija olisi voinut löytää hieman eri asioita ja painottaa niitä. Otoksen lisääminen olisi vahvistanut tuloksia, sillä suunnilleen samalla tavalla myös kolmen muun toimeksiannon palautteet menivät. Heistä kaksi varsin tyytyväisiä ja yksi olisi toivonut opiskelijoiden kehittävän työtä vielä eteenpäin. Tulosten yleistettävyys on nähtävissä myös. Oppilaitosyhteistyö on muillekin yrittäjille mukava lisä omaan kehittämistyöhön. Samoja lainalaisuuksia löytyy ajankäytön hallinnasta, varamiesjärjestelmästä ja henkilökohtaisen tapaamisen merkityksestä missä tahansa yrityksessä. Toimeksiannon selvityslomakkeessa on avoimia kysymyksiä, eikä kaikkiin luonnollisesti ole pakko saada vastausta. Perusteellisella perehdytystyöllä voidaan vaikuttaa työn onnistumiseen.

Haastattelut vahvistavat näkemyksiäni projektioppisen seikkoihin. Olen työnsäni havainnut näitä asioita, mutta arjen kiireessä asiaa ei tule pohdittua syvällisesti. Mustana valkoisella, asiat näyttävät todellisimmilta. Haastatteluiden tuotoksena syntynyt Toimeksiantojen selvityslomake on käytettävissä kaikille toimeksiannoille tulevaisuudessa, ja tuloksia tullaan hyödyntämään. Minulle itselleni haastattelut ja tulokset selvittivät projektioppimisen kenttää toimeksiantajan näkökulmasta. Jotkut minulle itsestään selvät asiat eivät olleetkaan niin selviä. Nyt osaan miettiä tulevaisuudessa paremmin kehitettäviä seikkoja, esimerkiksi toimijoiden roolien ja ohjaustyön maksujen osalta. Luettuani muiden oppilaitosten opetussuunnitelmista ja toiminnasta, niin erittäin mielenkiintoinen tutkittava aihe olisi juuri näissä uusissa toteutustavoissa. Mitä palkitumpi oppilaitos, sitä vahvempi työelämäyhteys, asioilla on ilmeisesti

suora yhteys. Myös InnoAkatemian toiminnan vieminen eteenpäin olisi mielekästä kehittäminen kohde.

Opinnäytetyössäni on toimeksiantaja myös taustalla, Oppiva matkailu-hanke. Hankkeessa edistetään erilaisia toimia millä matkailualaa voidaan kehittää. Hanke hyötyy, että työkaluja erilaiseen oppimiseen ja työelämälaheisyyteen kehitetään. Hankkeessa selvitetään työelämäyhteyksiä ja luodaan pysyviä toimintamalleja ja yritysverkostoja oppilaitoksen näkökulmasta. Hankkeessa on pilotteja meneillään eri koulutusalojen ja koulutustasojen yhteisistä toteutuksista. Projektioppiminen on yksi väylä ajankohtaiselle yritys yhteistyölle. Se pakottaa kaikki osapuolet olemaan valppaana ja herkkänä toimeksiannolle ja oppimiselle. Hankkeen saama hyöty tulisi näkymään kevään 2012 yhteisessä projektitoteutuksessa. Tuolloin toimeksiannon alkukartoitus on tärkeässä asemassa, jotta MTIn kaikkien koulutusasteiden opiskelijat hyötyvät riittävästi toimeksiannosta.

Työelämästä tulee hyviä työtehtäviä, joita tulisi hyödyntää jatkossakin. Oppilaitoksia syytetään helposti siitä, että opetus ei ole ajantasaisista. Toimivalla työelämäyhteydellä sitä voidaan parantaa. InnoAkademia on toiminut noin kymmenen vuotta ja saanut jalansijaa työelämään. RAMKissa on hankkeita tukemassa työelämän ja koulutuksen yhteistyötä isommassa mittakaavassa. Pienempi mittakaava on opiskelijoiden tuotoksissa. Mikroyrittäjien kokemuksia voi hyödyntää ja viedä eteenpäin. Opiskelijat saavat haastetta ja oppia tulevaisuuden varalle aidoissa tilanteissa. Toimeksiantajat saavat konkreettista hyötyä ja myös henkistä voimaa ja intoa. Oppilaitos saa tarvitsemiaan T&K-tuloksellisuuspisteitä. Ohjaaja päivittää omia tietojaan työelämästä. Hyötyjä on mahdollista saavuttaa oppilaitoksen arjessa.

LÄHTEET

- Bratton, J.A. 2005. Work redesign and learning at work: a win-win game? Teoksessa Osaaminen ja kokemus (toim. E. Poikela), 101–129. Tampereen yliopistopaino, Tampere.
- Danford, G. 2003. Project-Based Learning and Polytechnic-SME Collaboration in Internationalization. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Ammattikorkeakoululaki 2003. Finlex. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351> 15.6.2011.
- Eskola, J. – Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. – Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (toim. J. Aaltola ja R. Valli), 25–43. 2. korjattu ja täydennetty painos. Helsinki: WS Bookwell Oy.
- Eskola, J. – Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen 3. painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Europa EUVL. 2007. Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmä. Osoitteessa http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/business_environment/n26026_fi.htm 12.11.2011.
- Helakorpi, S. 2010. Työ ja ammattitaito. – Teoksessa Ammattipedagogiikka uuteen oppimiskulttuuriin (toim. S. Helakorpi, H. Aarnio ja M. Majuri), 55–80. Hämeenlinna: HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2010.
- Hirsjärvi, S. – Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara, P. 2008 Tutki ja kirjoita. 13.–14., osin uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hotel Santa Claus 2011. Osoitteessa <http://www.hotelsantaclaus.fi/Suomeksi.iw3> 16.6.2011.
- Kallioinen, O. 2009. Opettajuuden uudistuva rooli työelämäläheisessä oppimisessä. Teoksessa Suunnannäyttäjät – Uusia avauksia ammattikorkeakouluopettajien työhön. (toim. A. Töytäri-Nyrhinen), 107–116. Haaga-Helian julkaisusarja. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. publications.
- Kariniemi-Saukkoriipi, T. 2011. Loma-Vietosen omistajan haastattelu 11.5.2011.
- Karttunen, L. 2011. Simojärven eräkeskuksen omistajan haastattelu 13.5.2011.

- Keltaniemi-Koski, A. 2004. Kasvunpaikka – muutosprosessin kuvaus projektiopintojen aikana. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelut.
- Kemijoen Loma 2011. Osoitteessa www.kemijokiholiday.com. 16.6.2011.
- Koivumäki, L. 2002. Projektiopiskelu ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja työelämän edustajien kokemana. Osoitteessa <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00181.pdf> 14.6.2011.
- Komppula, R. – Boxberg, M. 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Konkola, R. 2003. Yhdessä kehittäen. Koulutuksen ja työelämän yhteistyön haasteita. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja, sarja A: tutkimukset ja raportit 2.
- Käyhkö, R. 2007. ”Positiivinen suhtautuminen edesauttaa kehittymistä” Ammattikorkeakoulu asiantuntijuuden kehittäjänä opiskelijoiden käsitysten mukaan. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Lapland hotels Bears Lodge. 2011. Osoitteessa www.laplandhotels.com 15.6.2011.
- Laurean ammattikorkeakoulu. 2010. Osoitteessa www.laurea.fi 15.6.2011.
- Leinonen, N. – Partanen, T. – Palviainen, P. 2002. Tiimiakatemia tositarina tekemällä oppivasta yhteistöstä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Loma-Vietonen 2011. Osoitteessa www.lomavietonen.com 15.6.2011.
- Majuri, M. – Helakorpi, S. Oppijakeskeiset oppimisympäristöt (toim. S. Helakorpi, H. Aarnio ja M. Majuri), 55–80. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2010. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Matkailun tuotekehittäjän käsikirja 2011. Osoitteessa http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tuotekehitys_arjessa.iw3. 16.6.2011.
- Opetusministeriö 2007. Koulutus ja tutkimus 2007-2012. Osoitteessa <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm09.pdf?lang=fi> 15.6.2011.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Ammattikorkeakoulun uudistaminen vauhtiin. Osoitteessa <http://www.minedu.fi/OPM/> 8.10.2011.
- Pehkonen, L. 2001. Täydestä sydäimestä ja tarkoituksella. Projektityöskentelyn käsitteellistä viitekehystä jäljittämässä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Poikela, E. – Poikela, S. 2008. Uusia uria opetukseen, Yliopistopedagogiikkaa uudistamassa. – Teoksessa Laatu opiskeluun, Oppinen ja opetus yliopistossa (toim. E. Poikela ja S. Poikela), 7–23. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

- Prittinen, J. 2000. Projektioppiminen ammattikorkeakoulussa perusteita ja käytännön kokemuksia maisemasuunnittelun koulutusohjelmassa., Hämeen ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja D:129. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Protokka. 2011. Protokka. Osoitteessa <http://protokka.nettisivu.org/> 14.6.2011.
- Rauste-von Wright, ML. – von Wright, J. – Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Juva: WSOY.
- Ritalahti, J. 2009. Opettaja työelämäyhteistyössä. – Teoksessa Suunnannäyttäjät – Uusia avauksia ammattikorkeakouluopettajien työhön. Haaga-Helian kehittämisraportteja. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Rutonen, M. 2011. Opettajuuden muutos tuo päänvaivaa ammattikorkeakoulun opettajille. Aika yksin työssään. Opettaja 16-17/2011. 8–11.
- Ryymän, J. 2008. Toimialaraportti, Maaseutumatkailu. Osoitteessa http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/646/Maaseutumatkailu_2008_netti.pdf 16.6.2011.
- Salonen, P. 2010. Työelämäyhteistyö framille! Näkökulmia ammattikorkeakoulujen ja työelämän väliseen yhteistyön rakentamiseen ja toiminnan arviointiin. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammatikorkeakoulu.
- SantaPark 2011. Osoitteessa www.santapark.com 15.6.2011.
- Simojärven eräkeskus 2011. Osoitteessa <http://personal.inet.fi/yritys/erakeskus/index.html> 15.6.2011.
- Syrjäläinen, E. – Eronen, A. – Värri, V-M. toim. 2007. Avauksia laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Tampere University Press.
- Tammela, A. 2011. Kemijoen Loma yrityksen omistajan haastattelu 27.3.2011.
- Tiimiakatemia 2011. Osoitteessa <http://www.tiimiakatemia.fi/> 8.10.2011.
- Tuotekehittäjän käsikirja 2011 a. Tuotekehitys arjessa Osoitteessa <http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys> 9.10.2011.
- Tuotekehittäjän käsikirja 2011 b. Toimintaympäristö tuotekehityksen lähtökohtana. Osoitteessa http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tuotekehitys_arjessa/Toimintaymparisto.iw3 14.10.2011.
- Tuotekehittäjän käsikirja 2011 c. Tuote tärkeäksi osaksi ihmisen elämää. Osoitteessa http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tuotekehitys_arjessa/Tuote.iw3 14.10.2011.

Tuotekehittäjän käsikirja 2011 d. Tuotteen luonne. Osoitteessa http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tuotekehitys_arjessa/Tuote/Tuotteen_luonne.iw3 14.10.2011.

Tuotekehittäjän käsikirja 2011 e. Moninainen asiakkuus. Osoitteessa http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tuotekehitys_arjessa/Asiakkuus.iw3 14.10.2011.

Vesterinen, P. 2001. Projektiooppiminen ja –opiskelu ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston paino ja ER-paino Ky.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

LIITTEET

Matkailun tuotekehityksen projektitoteutus	Liite 1
Matkailun tuotekehitys ja hinnoittelu	Liite 2
Arviointimatriisi	Liite 3
Teemahaastattelu toimeksiantajalle	Liite 4
Teemahaastattelu toimeksiantajalle haastattelijan versio	Liite 5
Toimeksiannon selvityslomake	Liite 6

801M14H ja 801M14D MATKAILUN TUOTEKEHITYKSEN PROJEKTITOTEUTUS

Ryhmät: 801M08 ja 802H08

Mustalla kaikille yhteiset**Punaisella vain ryhmä 801M08****Sinisellä vain ryhmä 802H08**

Opettajat: Pirjo Ahvonen, Jaakko Naasko, Leila Rautio, Minna Sipponen, Teija Tekoniemi-Selkälä

Yritysvierailut; Joulukolmio Napapiirillä, Pohtimolampi , Luosto ja Santasport,

Ajankohta	Opettaja	Aihe
Vko 39 29.9.2010 Klo 8.15 – 9.45 (2h) Audiotorio	Teija Tekoniemi-Selkälä Minna Sipponen Leila Rautio	- Tuotekehitysprojektien aloitustilaisuus sis. tuotekehitystehtävän tavoitteet ja sisällön. Tehtävänanto on sellainen, että se voidaan muokata kunkin toimeksiannon mukaiseksi
Vko 40 4.10.2010 Klo 10.00 – 16.00 (6h)	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Leila Rautio, Pirjo Ahvonen	Elämyksiä Napapiirillä Opiskelijat tulevat Napapiirille omin kuljetuksin. Jos jollakulla ei ole omaa kyytiä, siitä tulee ilmoittaa ohjaajille (Teija, Minna, Leila, Pirjo) viimeistään 29.9
Vko 40 5.10.2010 Klo 8.15 – 9.45 (2h) Luokka 201	Leila Rautio	- Projektien suunnittelu-, toteutus- ja raportointiohjeistus
Vko 40 5.10.2010 Klo 8.15 – 12.30 (4h)	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Leila Rautio,	Ryhmien itsenäistä työskentelyä esim. yritysvierailujen analyysia ja/tai oman projektin suunnittelua ja työstämistä
Vko 40 6.10.2010 Klo 11.45 – 15.15 (4h) Luokka 201	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Leila Rautio,	Ryhmien itsenäistä työskentelyä esim. yritysvierailujen analyysia ja/tai oman projektin suunnittelua ja työstämistä
Vko 40 7.10.2010 Klo (4 h) Luokka 201	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Leila Rautio	Elämyksiä Napapiirillä palautetilaisuus;
Vko 41 11.10.2010 Klo 8.15 – 16.00	Minna Sipponen Leila Rautio Pirjo Ahvonen	802H08 - ryhmä Elämyksiä Luostolla
Vko 41 13.10.2010 Klo 8.15 – 11.45 (4 h)	Santasportin väki: Oula-Matti Peltonen Teija Tekoniemi-Selkälä	801M08-ryhmä Elämyksiä Santasportissa

Vko 41 13.10.2010 Klo 14.30 – 18.00 (4 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä	801M08-ryhmä - Ryhmien itsenäistä työskentelyä; esim. yritysvierailujen analyysia ja/tai oman projektin suunnittelua ja työstämistä -
Vko 41 13.10.2010 Klo 14.30 – 18.00 (4h) Luokka 217	Leila Rautio Pirjo Ahvonen Minna Sipponen	802H08 - ryhmä - Ryhmien itsenäistä työskentelyä; esim. yritysvierailujen analyysia ja/tai oman projektin suunnittelua ja työstämistä
Vko 41 15.10.2010 Klo 8.15 – 11.00 Luokka 201 + joku muu luokka	Teija Tekoniemi-Selkälä	- Santasport palaute - 801M08
Vko 41 15.10.2010 Klo 11.45 – 15.15 Luokka 201	Minna Sipponen Leila Rautio Pirjo Ahvonen	802H08-ryhmä - 11.10 Luosto-palaute -
Vko 43 29.10.2010 Klo 8.00 – 16.00 (8 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä ja Minna Sipponen, Pirjo Ahvonen, Leila Rautio	• Elämyksiä Pohtimolammella
Vko 44 4.11.2010 Klo 12.30 - 16 (4 h) Luokka 201	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Leila Rautio	- Ryhmien itsenäistä työskentely esim. analyysia 29.10 yritysvierailuista ja/tai oman projektin suunnittelua ja työstämistä
Vko 44 5.11.2010 Klo 12.30 – 16.00 (4 h) Luokka 201	Teija Tekoniemi-Selkälä ja Minna Sipponen, Ahvonen, Pirjo, Leila Rautio, Jaakko Naasko	- Pohtimolampi- palaute
Vko 45 – 48 Merkittyinä päivinä	ohjaajat	- Ryhmien itsenäistä työskentely oman projektin suunnittelua ja työstämistä - Projektin tilaajalle esitys sovitaan joko loppuvuoteen 2010 / alkuvuoteen 2011

Matkailun tuotekehitys ja hinnoittelu

Liite 2

801M14H MATKAILUN TUOTEKEHITYKSEN TEORIAOSUUS

Ryhmät: 801M08, (802H08)

Opettajat: Soile Matero, Minna Sipponen, Teija Tekoniemi-Selkälä, Jaakko Naasko

Vieraileva luennoitsija: yliopettaja Mika Kylänen, Jaana Sirkiä; St. Lapland, Oula-Matti Peltonen; Santasport, Yrittävien Yhteistyö; Arctic Reindeer, Santamus, Joulupukin kammari & pajakylä, Lapland Hotels, Santasport

Ajankohta	Opettaja	Aihe
Vko 37 (2h)	Teija Tekoniemi-Selkälä	<ul style="list-style-type: none"> - Opintojakson tavoitteiden ja sisällön esittely - Oman osaamisen itsearviointi aiheesta - Tuotekehitys käsitteenä
Vko 37 (4h)	Teija Tekoniemi-Selkälä	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotekehityksen haasteet matkailussa - Matkailutuotteen kehittäminen ja erilaisia prosessimalleja ja näkökulmia - Tuotekehitys osana yrityksen muuta toimintaa yhteinen
Vko 37 (6 h) 8.9.10 (4 h) 10.9.10 (2 h) Auditorio	Jaana Sirkiä	<ul style="list-style-type: none"> - Moninainen matkailutuote (palvelu) <ul style="list-style-type: none"> o Leisure; ryhmä ja FIT o Incentive - Yhteistyö, co-opetition - Valmismatkalaki - yhteinen
Vko 37 (4 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä	<ul style="list-style-type: none"> - Matkailupalvelusta elämykseksi <ul style="list-style-type: none"> o Elämyskolmion hyödyntäminen matkailun tuotekehityksessä o Paikallisten perinteiden, kulttuurin, tarinoiden merkitys; luonnon ja rakennetun ympäristön merkitys o Yhteinen
Vko 38 (6 h)	Soile Matero	<ul style="list-style-type: none"> - Majoitustuotteen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> o asiakaslähtöisyys, elämyksellisyys, kestävyys, turvallisuus, erityislainsäädäntö yhteistyö/verkostoituminen
Vko 38 (6 h)	Minna Sipponen	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokatuotteen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> o asiakaslähtöisyys, elämyksellisyys, kestävyys, turvallisuus, erityislainsäädäntö yhteistyö/verkostoituminen
Vko 39 Yksi päivä (8h)	Teija Tekoniemi-Selkälä, Soile Matero, Minna Sipponen,Ahvonon Pirjo	<ul style="list-style-type: none"> - Elämyksiä Napapiirillä - Case Arctic Reindeer - Case Joulupukki (Joulupukin Pajakylä) - Case Santamus (molemmille ryhmille yhteinen)
Vko 39 23.9.2010 (4 h) 25.9.2010 (2 h)	Jaana Sirkiä, Teija Tekoniemi-Selkälä	<ul style="list-style-type: none"> - Matkailutuotteiden taloudellinen kestävyys - Matkailutuotteen hinnoittelun haasteita
Vko (39 – 41) (4h) Varmistuneet elokuun alussa	OulaMatti Peltonen	<ul style="list-style-type: none"> - Seikkailupalvelujen kehittäminen ja turvallisuus ja sovellettava lainsäädäntö
Vko 39 (4 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Soile Matero, Jaakko Naasko, Pirjo Ahvonon	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotekehitysprojektien aloitustilaisuus sis. tuotekehitystehtävän tavoitteet ja sisällön. Tehtävänanto on sellainen, että se voidaan muokata kunkin toimeksiannon mukaiseksi - KAIKILLE YHTEINEN
Vko 40 (4 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Soile Matero	<ul style="list-style-type: none"> - Elämyksiä Napapiirillä palautetilaisuus; - KAIKILLE YHTEINEN tarvitaan kaksi luokkatilaa, molemmille ryhmille omat

Vko (39 – 41) (8 h) Varmistuu elokuun alussa	Santasportin väki Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen	Elämyksiä Santasportissa - Case Santasport - Tuotetestaus
Vko 40 (4h)	Teija Tekoniemi-Selkälä	- MoNo-Raportti - Tuotekehityksen kehittämistyökaluja
Vko 40 (4 h)	Jaakko Naasko	- Ostotoiminnan suunnittelu
Vko 40 (4 h)	Jaakko Naasko	- Matkailutuotteen hinnoittelu
Vko 40 (4 h)	Jaakko Naasko	- Matkailutuotteen hinnoittelu
Vko 41 (4 h)	Jaakko Naasko	- Matkailutuotteen hinnoittelu
Vko 41 (4 h)	Jaakko Naasko	- Matkailutuotteen hinnoittelu
Vko 39 -41 (4 h) Pari päivää väliä vierailuun	Teija Tekoniemi-Selkälä ja Minna Sipponen	Elämyksiä Santasportissa palautetilaisuus
Vko 41 (8 h)	Teija Tekoniemi-Selkälä ja Minna Sipponen, Soile Matero, Pirjo Ahvonen	Elämyksiä Ounasvaaralla - Case Ounasvaaran hiihtoseura - Case Lapland hotels - Luento ostotoiminnasta KUMMALLEKIN RYHMÄLLE YHDESSÄ;
Vko 41 (4 h) Pari päivää väliä tuohon vierailuun	Teija Tekoniemi-Selkälä ja Minna Sipponen, Soile Matero, Ahvonen Pirjo	Elämyksiä Ounasvaaralla palautetilaisuus KUMMALLEKIN RYHMÄLLE,
Vko 42 (4h) Auditorio	Mika Kylänen	- Kokonaisvaltainen näkemys matkailutuotekehitykseen "Holistic Approach to Tourism Product Co-creation" Matkailun integroitu tuotekehitys – hankkeen tulokset KUMMALLEKIN RYHMÄLLE YHDESSÄ
Vko46/47 4 h	Teija Tekoniemi-Selkälä, Minna Sipponen, Soile Matero, Jaakko Naasko	RYHMÄTENTTI 3 luokkatilaa
Viikoille 41 - 48	Soile Matero, Minna Sipponen, Pirjo Ahvonen Jaakko Naasko, Teija Tekoniemi-Selkälä	Tuotekehitysprojekti-tapaamisajat, molemmille ryhmille samaan aikaan 1 pv/viikko > ryhmät voivat varata aikoja ohjaukseen. Yleensä tulisi n. 2 h/ryhmä/viikko; TAPAH-TUNEE INNOSSA, MUTTA VARALTA VOISI OLLA YK-SI LUOKKATILA...

Arviointimatriisi

Liite 3

Tuotekehitysohjaintajien arvioinnin perusteet: Arviointi numeroasteikolla 1 -5

- Arvioinnin perusteena hyväksytyt oppimistehtävät, itse- ja vertaisarviointi ja tuotetestausten raportointi.
- Tehtävän palauttaminen myöhässä laskee arvosanaa yhdellä numerolla

Tuotetestausten raportit 20 %	Tuotekehitystehtävän arvosana 80 %	Itse/vertais-arviointi (sis. 80 %)	Toimeksiantajan arvio (sis. 80 %)	myöhästyminen	Kokonaisarvosana
				-1	

5	4	3	2	1	0
Tehtävä on kaikilta osin ohjeistuksen mukainen	Tehtävä on lähes ohjeistuksen mukainen	Kaikki osa-alueet ovat mukana mutta osa on käsitelty suppeasti	Raportti on pyritty tekemään ohjeistuksen mukaisesti	Osa-alueiden käsittely suppeaa	Raportti ei ole ohjeistuksen mukainen, osa-alueita puuttuu
Palvelu on innovatiivinen ja elämyksellinen. Täysin uusi palvelu/tuote tuo uusia elementtejä koko matkailuelinkeen.	Palvelu on innovatiivinen ja elämyksellinen mutta voi koostua osittain tutuista elementeistä.	Palvelun kehittämisessä on pyritty innovatiivisuuteen ja elämyksellisyyteen	Perinteisiä ratkaisuja, ei ole hyödynnetty kaikkia mahdollisuuksia	Perinteisiä ratkaisuja, innovatiivisuuden ja elämyksellisyyden elementtejä löydettävissä vain vähän	Palvelu ei ole innovatiivinen tai elämyksellinen
Ratkaisut on perusteltu huolellisesti lähteitä monipuolisesti käyttäen	Ratkaisut on perusteltu kirjallisuuden avulla	Ratkaisujen perusteluissa on pieniä puutteita	Ratkaisujen perusteluissa puutteita	Teorian ja lähteiden käyttö heikkoa	Tehtävässä ei ole lähteitä tai lähdemerkinnät puuttuvat
Palvelu on analysoitu hyvin ja on valmis käyttöön otettavaksi	Analyttisesti tarkasteltu, palvelu on lähes valmis	Analysointi on puutteellista ja palvelu vaatii vielä kehittämistä	Analysointi puutteellista, palvelun kehittämis-kohteita ei ole tunnistettu	Analysointi on vähäistä, palvelun kehittämis-kohteita ei ole löydetty	Tehtävässä ei analysointia, palvelu on keskeneräinen
Projektin prosessi on onnistunut erinomaisesti. Yhteistyö on toimijoiden (opiskelijat, ohjaaja, työelämäedustaja) välillä sujuvaa ja työskentely itsenäistä. Prosessin arvioinnissa hyödynnetään vertaisarvioiteja ja ohjaajan havaintoja prosessin aikana.	Prosessi on pääosin onnistunut hyvin. Yhteistyö on toimijoiden välillä pääosin sujuvaa ja itsenäistä. Prosessin arvioinnissa hyödynnetään vertaisarvioiteja ja ohjaajan havaintoja prosessin aikana.	Prosessi on onnistunut kohtuullisesti. Yhteistyö toimijoiden välillä on ollut aika ajoin haasteellista, ja vaatinut ohjausta. Prosessin arvioinnissa hyödynnetään vertaisarvioiteja ja ohjaajan havaintoja prosessin aikana.	Prosessi on onnistunut heikosti. Yhteistyö toimijoiden välillä on ollut haasteellista ja vaatinut paljon ohjausta. Prosessin arvioinnissa hyödynnetään vertaisarvioiteja ja ohjaajan havaintoja prosessin aikana.	Prosessi on onnistunut erittäin heikosti. Yhteistyö toimijoiden välillä on ollut hyvin haasteellista ja vaatinut poikkeuksellisen paljon ohjausta. Prosessin arvioinnissa hyödynnetään vertaisarvioiteja ja ohjaajan havaintoja prosessin aikana.	Prosessi on keskeytynyt tai muuten jäänyt toteutumatta.

Teemahaastattelu toimeksiantajalle

Liite 4

Haastateltava

TAUSTAKYSYMYKSIÄ

- Yritys, toimiala
- Asiakkaat
- Tuotekehitys

ODOTUKSET PROJEKTIOPINNOLLE

- Ennakkoajatukset
- Toimeksiannon laadinta
- Tutustumiskäynti
- Opiskelijoiden oppiminen

LOPPUTUOTOS

- Hyödyt
- Tuotosten käytettävyys tai jatkojalostus
- Oma oppiminen
- Opiskelijoiden oppiminen

LOPPUAJATUKSET

- Merkitys yritykselle, opiskelijoille, ohjaajalle
- Yhteistyön jatkoajatukset
- Haasteet

KEHITTÄMISAJATUKSET

- Kehittäminen tulevia projektitoteutuksia varten
- Toimeksiannon laadinta
- Hyödyn mittaaminen
- Oppilaitosyhteistyön vuorovaikutuksellisuus

Teemahaastattelu toimeksiantajalle haastattelijan versio Liite 5

Haastattelijan lomake

Toimeksiantajan ajatuksia projektiopintototeutuksesta

”Millaisia kokemuksia toimeksiantajalle tuli projekteista ja projektioppimisesta? Millaista oppia ja hyötyä toimeksiantaja sai? Mitä asioita voisi tulevaisuudessa ottaa huomioon projektioppimisen kontekstissa?”

TAUSTAKYSYMYKSIÄ:

1. Kuvaile **yriytystäsi ja toimialaasi**
2. Kuvaile tyypilliset **asiakkaanne** ja mitkä ovat heidän odotukset lomalleen teillä.
3. Kuvaile yrityksenne **tuotekehitysprosesseja**.

ODOTUKSET PROJEKTIOPINNOLLE:

4. **Ennakkokäsitykset** opintojaksoon, mitä odotuksia syksyllä oli? (*Ennakoajatukset*)
5. Palauta mieleen se, kun pohdit **toimeksiantoa** (työtehtävää) opiskelijoille. Millaista oli tehdä se aloitustyö? (Jos se oli vaikeaa, niin kerro miksi koit sen vaikeaksi?) (*T.n laadinta*)
6. Palauta mieleen myös se, kun opiskelijat tulivat ohjaajan kanssa **tutustumiskäynnille**. Miten koit sen? Millaista merkitystä tapaamisella oli eri osapuolille? (*tutustumiskäynti*)
7. Kun laadit toimeksiantoa (työtehtävää), niin pohditko siinä **opiskelijoiden oppimista** teemasta?

LOPPUTUOTOS

8. Palauta mieleen opiskelijoiden tekemät tuotteet. Miten **hyödyit opiskelijoiden tuotoksista**?
9. Koitko saavasi jotain **muuta hyötyä** kuin em. tuotokset? (mitä ne ovat?)
10. Miten **lopputuotos vastasi toimeksiantoa**? (*jatkojalostus*)
11. **Opitko itse** jotain matkan varrella, mitä ”takkiin” jäi? (*oma oppiminen*)

MITÄ AJATUKSIA JÄI TÄSTÄ OPINTOJAKSOSTA?

12. Millaisia ajatuksia ja kokemuksia jäi mieleen?
13. Mitä **merkitystä opintojaksosta oli yritykselle, opiskelijalle, ohjaajalle**?
14. **Yhteistyön jatkoajatukset**?
15. **Haasteita** prosessin aikana: (esim. Aikataulut? Vuorovaikutus? Ajanhallinta? Liikaa kysymyksiä? Ohjaamisen vaikeus? Stressi? Oliko työllistävää esim. väärään aikaan vuodesta? Palaverien määrä?)

MITÄ KEHITTÄMISAJATUKSIA TYÖSTÄ NOUSI TULEVAISUUDELLE?

16. Muutokset tulevaisuudelle, **kehittämiskohteet**.
17. Miten ohjaajan tulisi auttaa esim. **toimeksiannon laatimisessa**?
18. **Hyödyn mittavuus** - suuruus? Tarvitaanko tähän **jotain pelisääntöjä**? Voisiko ajatella, esim. että toimeksiantaja antaisi rahan tai lahjojen sijasta tietoa, ikään kuin vaihtopalkkiona, vaikka yrittäjyydestä, toimialasta, ruoanlaitosta, erämatkailusta?
19. Tulevaisuuden visio; PBL ja elinkeinoyhteistyö tuottaa **vuorovaikutusta yrityksiin ja oppilaitoksen välillä**.
20. Saako yrityksen nimeä mainita koulun omassa lehdessä, tai ehkä jopa Lapin Kansassa, mihin tehdään tästä pieni lehtikirjoitus?

Toimeksiannon selvityslomake

Liite 6

Perustiedot toimeksiantajasta:

Yritys:

Yhteyshenkilö:

Puhelin:

Muut yhteyshenkilöt:

Puhelin:

Sähköposti:

Mikä on paras tapa ottaa yhteyttä?

Tehtävän perusrunko ja mitä on tarkoitus tehdä

Toimeksianto lyhyesti kuvailtuna:

- Aihepiiri, opintojakso, teema
- Tuotekehitys?
- Markkinointitutkimus?
- Kustannuslaskennallinen?
- Tapahtuman järjestäminen?
- Tutkimuksellinen?
- Muu, mikä?
- Miten toimeksiantaja ajattelee työtä selvitettävän tai tehtävän?
- Aikataulu työlle
- Milloin yrityksellä on kiireaika, ajoittuuko projekti tälle ajalle?

Vaatimukset opiskelijoille

- Mitä ohjelmia tulisi hallita?
- Onko kyseessä syventäviin opintoihin menevä toimeksianto?
- Kielitaitovaatimukset?

Kustannukset

- Kulkeminen, vähintään tutustuminen?
- Tuotteen testauskulut ja mahdollisuudet?
- Puhelinkulut?
- Muut kulut?

Vastuukysymykset:

- Opiskelijatuotos, vastuu tilaajalla, ei varsinaisia kuluja.
- Opiskelijat ovat vakuutettuja opilaitoksen puolesta.
- Palvelutoiminnan liittäminen, vastuu palvelutoiminnalla ja ohjaajalla, palvelutoiminta tekee tarjouksen ja laskuttaa sen perusteella.
- Ohjaajan työn avaaminen. Ohjaajan resurssi kattaa opiskelijan opiskeluprosessin ohjaamisen.

Tapaamiset ja mahdollisuudet ohjaustyöhön:

- Aloitustapaaminen?
- Puolen välin tarkistuspiste?
- Lopputapaaminen?

Arviointi

- Matriisi?
- Sanallinen arvio?
- Työtodistus tai osallistumistodistus tehdystä työstä?

Vaihtopalkkio-osa:

- Yritysesittely vähintään
- Muuta ohjausta esim. yrittäjyydestä, yrityksen perustamisesta, mistä?

Lopputuotokset

- Missä muodossa
- Miten toimitetaan
- Mikä käyttöjärjestelmä on yrityksessä?